Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

В лучности сила

SVOBODA

РІК XX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 18-ГО ЦЬВІТНЯ 1912. ЧИСЛО 16 — VOL. XX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, APRIL 18. 1912. No. 16.

ЗАВІДОМЛЕНЄ.

На будуче просить ся всїх П. П. Відділових урядників, присилати „білї" на всї похоронні кошти, за котрі Від. ручить та які жадає, щоби Р. Н. Союз йому виплатив. Котрий Відділ, або його уряд не зробить сего, Р. Н. Союз не виплатить йому похоронних коштів. Так само просить ся подавати точні адреси спадкоємців на посмертних антах.

Д. КАПІТУЛА, предс.

НОВИНКИ.

¶ Величезна катастрофа на повнім морю. Найбільший на сьвітї пароход, „Титанїк", власність White Star Line компанії, наїхав в дорозї з анґлїйської пристани Савтгемптон до Ню Йорку на великанську ледяну гору і розбив ся. Катастрофа лучила ся на повнім морю о годинї 10 45 в ночи з недїлї на понедїлок сього тижня. З розбитого корабля понесла ся сейчас бездротним телєґрафом тревожна звістка, взиваюча як найскоршого ратунку. Сю звістку переняли три инші пароходи. що находили ся в недалекім віддаленю від потапаючого „Титанїка" і поспішили йому на поміч. Заки приспіли на місце катастрофи, „Титанїк" був вже на днї океану, що в тім місци глубокий що найменше на дві анґлїйські милї.

Розбитий пароплав державав ся на поверхнї моря ще повних 4 години; по упливі сього часу пірнув в глубину враз з усім своїм набором і з всїми людськими достатками. Сам затонувший „Титанїк" вартував около 10 мілїонів долярів; на таку більше менше суму находило ся на нїм усякого людського добра. Що такий величезний маєток потонув на віки вічнї в глубинї Атлянтику, то се ще не велика біда, бож звісно, що гроші набута річ. Але в тій страшній катастрофі погибло **1.500** (тисяч пятьсот) осіб! Подумайте лишень, яке се велике число! Тисяч пятьсот людий (а може й більше, бо докладного рахунку ще доси нема) пішло на жир морським рекінам і то серед глухої ночи, на отвертім морю, сотки миль від берегів сухої землї! Пароход „Карпатія", що прибув перший на місце сеї страшної катастрофи, уратував із потапаючих ратункових лодий 675 осіб, а деж дїла ся решта? Адже на затонувшім „Титанїку" було 2.200 душ! Що стало ся з тими нещасними? Чи пішли справдї на дно моря? — Не знати? Може инші кораблї найшли які, блукаючі по широких водах ратункові лоди, може кого видерли з обіймів океану... О, бо колиб справдї така велика сила найшла передвчасну могилу у студених филях холодного моря, то се була би річ занадто страшна, занадте болюча, занадто ужасна!

Під першим вражінєм сеї страшної звістки ми й не в силї розписувати ся про сю справу ширше та докладнїйше. У слїдуючім числї нашої часописи, подамо троха більше подробиць, а поки-що мусимо ще пождати на близші інформації, бо дотеперішнї якось не дуже з собою годять ся.

¶ Українські студенти в тюрмі. Дня 1 го с. м. в полудне зголосили ся з 10-ти засуджених на вязницю українських студентів, перші два, а то Микола Залїзняк і Осип Охримович, щоби відбути кару тримісячної вязниці. Вязниця буде строга. Харчу не можуть мати з поза мурів вязницї, а переписку можуть одержати лиш раз на місяць.

¶ Марево війни Злучених Держав з Мексиком. Сими днями вислало правительство Злучених Держав мексиканському урядови ноту, у якій находить ся рішуча осторога, що за всякі шкоди, спричинені Мексиканцями горожанам Злучених Держав чи то на утратї житя чи на маєтку, потягне ся до відповідальности уряд Мексика. Подібну ноту вислано також ґенералови Орозко, що є провідником мексиканських повстанців. В виду того може легко прийти до війни між обома сусїдними републиками, бо в Мексику такі тепер „порядки", що й само правительство не може вгамувати своїх горожан у їх ріжнородних безправствах.

¶ Катастрофа при закладаню угольного каменя. Минувшої недїлї відбуло ся в Гаррінґтон Парк, Н. Дж. торжество посьвяченя угольного каменя під місцевий айришський костел. На руштованю находило ся поверх 500 людий (між ними 15 сьвящеників), що з побожности або простої цікавости приглядали ся церемонії. Підчас принагідної проповіди одного з духовників завалило ся раптом слабе руштованє і всї люди впали із значної височини до бейзменту. Настали страшенні крики та зойки, що тревали довшу хвилю, заки остовпілі з переполоху глядачі, що стояли поза руштованєм, кинули ся на ратунок нещасним. З під безладної купи бальків, дощок, камінями та піску, видобуто 2 трупів, 5 тяжко покалїчених і 50 ранених.

¶ Облога бандита. Поліція з військом в Лодзї окружила гарбарню Карша при ул. Зґерській, де в пивницях фронтової палати властителя сховав ся один з бандитів, учасників нападу і рабунку в конторі фабрики вовняних виробів С. Боракса. Зразу був намір залити пивниці водою, але залишено се з огляду на страти, які з сеї причини мав би властитель. Ужито отже иншого способу. На сходах до пивниць розбито два гальони салямоняку, щоби одурюючими ґазами приневолити бандита до капіґуляції. Але ґази пішли в гору, замість в долину і бандит не робив собі з них нїчого, викрикуючи до поліції: „Поломите зуби, поки дістанете мене живого!" До 4-ої години по полудни падали з обох сторін густі стріли. Коли бандит перестав уже стріляти, трех аґентів одягнувши охоронні панцирі, увійшли до пивниці. Бандит вже не жив. Лежав горілиць, побіч него оруже і розкинені набої. При оглядинах стверджено що смерть наступила від двох стрілів в уста і в околицю серця. Бандит убив ся сам. Осмалена на грудях сорочка вказує, що стріл упав дуже з близька, так що навіть весь порох не спалив ся. В пивниці найдено два бравнїнґи, 7 маґазинів, 148 набоїв, зеркальце, побільшаюче шкло, ножик і 42 рублї 68 копійок готівки. Убитий мав до 22 роки.

¶ Політичне відзначенє. Властитель звісної банкової фірми Ґроховський і Ко., п. Л. В. Швенк зістав вибраний на конвенції републиканської партії в Рочестер, Н. Й. електором на вибір президента. Не треба казати, що такі електори мають широкі політичні впливи, бо зносять ся прямо із самим президентом. Пан Швенк, хоч по народности Поляк (вже від ряду лїт з'американізований), відносить ся вельми прихильно до Русинів та неодному нашому бідолахови станув в пригоді і то зовсїм безінтересовно, а ще нераз зі стратою свого часу і гроша. В своїм банку він держить нарочно одного руського правника (дуже чесного й характерного молодця), який має залагоджувати всї особисті орудки руських сторін, звичайно без нїякої винагороди з боку клієнтів. Услужність і прихильність п. Швенка до робітників виєднали йому велике довірє серед найширших кругів нюйорських і околичних громадян, а через те в його бюрах все повно наших людий з ріжнородними інтересами. Ся обставина спонукала п. Швенка оглянути ся за обширнїйшим льокалем на свої офіси і от недавно закупив він в Ню Йорку, на розї Авеню А і 7-мої улиці величезну кількаповерхову каменицю, у якій незабаром построїть вигідні й численні убікації, та перенесе туди всї свої бюра, що находять ся доси у східній части 7 мої улиці, під ч. 115. За сю каменицю заплатив п. Швенк 110 тисяч долярів готівкою, а сей дім як і кілька инших, положених в Бруклинї, а до того державний бонд в квоті 100 тисяч долярів — дають повну запоруку, що банкові, шифкартові, нотаріяльні і т. п. інтереси, які провадить п. Швенк під фірмою Ґроховський і Ко. стоять на певнім і непохитнім ґрунтї.

Отсих кілька стрічок написали ми не на те, щоби п. Швенкови виробити — як то кажуть — якийсь „адвертайзмент", бо п. Швенк веде свої дїла так, що вони самі себе хвалять. Ми хотїли лише ось таким способом зложити п. Швенкови свої ґратуляції з приводу його політичного відзначеня. Ми певні, що п. Швенк, який власною працею добив ся серед американської суспільности свойого теперішного майна та независимого становища, зуміє тепер віддати неодну важну прислугу тим нашим чорноробам, котрих деякі „родовиті" Американцї ставлять низше від косооких Хінців... Віншуємо п. Швенкови з цїлого серця і кличемо по щирости: Помагай Біг на новій дорозї!

¶ Якої народности є в Галичинї варяти? Певно скажете, що ріжної. бо всюди травляють ся варяти. Та де там! Остання конскрипція виказала, що в закладі для божевільних в Кульпаркові на 1185 римо-католиків, 659 греко-католиків і 299 жидів є 2111 Поляків, 13 Нїмців і 22 Русини; і то сї дві послїднї народности належать до служби. отже не варяти. Всї варяти, як бачимо переняли ся полькою культурою і стали „сьвідомими" Поляками. З того нового дебутку повинні Поляки бути гордими! D 87

ВАЖНЕ!

Дописи.

З Philadelphia, Pa.

Коли лише дістану „Свободу" до рук, то на першім місци перечитую всякі дописи, які би вони не були. Бо нич мене так не інтересує, як житє американських Русинів. А в кождім числі суть дописи і не лишень одна або дві, але мож їх найти богато більше, з всяких плейсів, з малих, великих, близьких і далеких. Одні пишуть про розвитє своїх Тов., другі про партії, треті про свого сьвященика, четверті про дяка, пяті про якогось там заблукавшого ся з „Союза" № 2, шесті про „Гайдамаків", котрі лазять но між нашими Русинами та старають ся їх до своєї орґанізації привабити. А найбільше послїдними часами розписувались про сьвяткованє всяких ювилейних вечерниць в столїтє нашого незабутнього о. М. Шашкевича. І де лишень обходили такі вечерниці, там зараз представителї сих товариств старались ті вечерниці описати в часописях.

А у нас, в Філядельфії, анї про 50 лїтний ювилей смерти Тараса Шевченка, анї про сьвяткованє 100 лїтного ювилею уродин Шашкевича ніхто і не гадав! Аж коли завязав ся в Америці комітет, котрий мав занятись збиранєм ювилейних жертв, та предс. сего ком., о. Чаплинський помістив відозву в „Свободі" закликаючи всї Укр. Тов. до відсьвяткованя вечерниць, наш парох, о. Орун, завізвав представителїв всїх товариств зійти ся до чит. „Просьвіти" і нарадитись, в який спосіб малобись в Філядельфії відсьвяткувати вечерниці Шашкевича. І то саме повтарялось через кілька недїль, а наші „представителї", з виняткөм кількох, остали байдужні. О. Орун зобачив, що нічого не мож зробити, і попросив п. Грицая, щоби він був ласкав занятись тими вечерницями. П. Грицай запросив листовно з кождого тов. одного репрезентанта на означений день. В означенім дни явили ся всї, котрі дістали запрошенє, з виняткөм одного тов., котре належить до „Союза" № 2, бо вони здаєсь не хотїли брати участи в народнім сьвяті Длитого, що то сьвященик завзивав. Колиб так жид, то може послухалиб скорше. Не помогло, що п. Грицай ще кілька разів до них писав і просив взяти участь; се тов. не лише що не брало участи, але коли на мітінґу оден з членів підніс сю справу, то другі виступили против. Всї инші тов. радо згодились і зараз того самого вечера, уложено програму, визначено день, як також кождому з членів віддано певну роботу.

Но і настав день, в котрім мали відбути ся вечерниці. Вже в недїлю рано мож було пізнати, що щось буде незвичайного, бо люди йдучи до церкви, бачили руські доми удекоровані прапорами. Перед четвертою год. всї тов. пішли походом з галї до церкви, з прапорами на переді.

На тетраподі був уміщений великий портрет Шашкевича прибраний чатиновим вінцем з синьожовтими лентами, обставлений на около сьвічками і зелеными живими пальмами та иншими цьвітами. Точно о 4. год. наш Владика, в товаристві о. Е. Барина і о. Оруна, відслужив панахиду, підчас котрої сьпівав мужеський хор під управою нашого дяко-учителя, п. В. Коцюбинського. По панахиді виголосив о. Орун коротку, але дуже зрозумілу проповідь в котрій представив, що зробив Маркіян для нас, Русинів.

По торжестві в церкві, більше як тисячна маса народу, удалась походом до галї, котра находить ся не далеко церкви. Галя була прикрашена народними і американськими хоругвками, а над куртиною пишав ся Маркіянів портрет, який рівнож украшений був чатиновими вінцями з синьо-жовтими лентами.

Вечерниці отворив о. Е. Барин. Розказав про часи перед Шашкевичом, про його житє і дїяльність та про значінє Маркіяна для українського народа, закликаючи при сїм ступати в слїди великого Генїя. Промова ся була виголошена з таким жаром і переконанєм і молодечим запалом, що тронула кождого, та остане на довго-довго в памяти кождого слухача. Посїм слїдували сьпіви, декламації, гра на фортепіяні, скрипці, відчит, а на закінченє фраґмент в трох відслонах з „Сон Української ночи".

Не буду широко розводити ся над кождою точкою з осібна, але зберу поодинокі точки до купи і скажу про них загально. Що до точок сьпівових, то на мужеський хор було дві, а на мішаний три. Мужеський хор сьпівав: „Не згасайте ясні зори" і „Зазвенїмо разом брата"; мішаний хор сьпівав: „Ой не нам в кайданах ходити", „Вилїтали орли" і „Ой возьму я коновоньки".

Голоси, як мужеського так мішаного хору, були дуже чисті і рівномірно розложені, а сьпіваки придержувались строго такту. Взагалі видно було незвичайно старанне виконанє сьпіваків. Декламацій було пять: „Наймит", декламував п. Качмарський; „Погоню", декламувала п-на С. Вільчиньска, а коли її при кінци винагороджено оплесками, віддеклямувала ще „Підлиєє". Найцїкавійші однак зі всїх декламацій було власне філядельфійських шкільних дїтий: „На перенесенє мощей Маркіяна", деклямувала 10-лїтна Катруся; „Ви бачили вірла", декл. 12-лїтний М. Волощук; „Маркіянові вірші", декл. 5 лїтна О. Демків. Тут треба зазначити, що всї три дїточі деклямації вийшли так влучно і примамчиво, що нагороджено їх грімкими оплесками. А найбільшу бурю оплесків одержала 5-лїтна О. Демків; вона поводилась на сцені зовсім сьміло. Гру на фортепіяні і скрипці, з руських композицій як „Бескид", Над ручаєм", „Над Сяном" і кілька композицій з американських опер, відіграли п. п. Серафини. Про гру їх не могу нич говорити, бо щоби її фахово оцінити, треба бути музиком. Публику вони чарували своєю грою, тож і не дивниця, що ся викликувала їх кілька разів.

П. Поляк в своїм короткім та звязлім відчиті схарактеризував дїяльність Шашкевича, наводячи деякі його твори з узгляднєнєм духу часу, в якім вони були писані; підніс дальше значінє Маркіяна для цілої Руси-України а спеціяльного Галичини, та перебіюв історію його терневого житя, упадок здоровля та передчасну смерть.

На закінченє відограли аматори в фраґментах „Сон Української ночи". Про сю штуку, котру ще ніхто на Американській землі не поважив ся виставити, можна дуже много писати. Сама штука є тяжка до відограня. Мимо всего, пані Коцюбинська ролю „Україна", п. Кульчицкий „Демона", п. Козпарський „Цареслава", п. Свистун „Богдана" а п. Демків „Сьміхунчика" відограли знаменито. Другорядні ролї, котрі грали п. Сава „Марка Проклятого", п. Голояд „Бояна", п-на Мисак „Русалки" заслугують рівнож на похвалу. Також ролї козаків, селян, селянок, інтеліґентів як і тіний випали як найлучше. Одним словом у Філядельфії не було ще так величавого і гарного вечірку, як Шашкевича.

Тут належить підпести заслуги о. З. Оруна, котрий старав ся як тільки міг, щоби всї тов. разом з'єднати до відсьвяткованя сего вечерку: занимав ся сам режісерством повизше згаданої штуки, котра вимагала богато працї, а в сам день вечерниць заняв ся характерізованєм повиж 20 осіб, чим розумієсь, заощадив кількананцять долярів.

Не менше працї мож признати п. В. Коцюбинському за виконанє хорів, як мужеського так мішаного.

Отак то обходили Філядельфійські Русини 100-лїтну річницю уродин М. Шашкевича. Сьвято се випало дуже красно і величаво як нїяке-инше, котре до сих часів Філяд. Русини обходили. З сего виходить, що згода будує, а не згода руйнує! Се сьвято було ще 4. лютого с. р. але з філядельфійських інтеліґентів ніхто анї не відізвав ся.

Честь і слава всїм тим, котрі старались і причинились, чи то дїлом, чи своїми лентами до звеличаня сего сьвята. Єсли будете так дальше поступати, так тодї запанує згода, любов, а загинуть всякі роздори, які до сих час істнували поміж Філяд. Русинами.

Один за всїх.

З Rochester, N. Y.

Схаменїть ся — бо лихо вам буде!

Вже від кількох місяців на вільній землі Вашінґтона Русини розпочали так званий „файт". Одні почали файт хосенний для Руси-України: тільки на жаль, таких мало. А другі файтують ся на її погибель та роздори. От примірөм возьмім під розвагу рочестерську парохію. А іменно: в 12. числі „Свободи" появилась допись з Рочестер, Н. Й. Ну не. одни подумав з шановних читачів нашої „Свободи", що може справді в Рочестер знаходить ся такі люди, що більше нічого не уміють, лише метати камінями до середини парохіяльного дому. Се неправда! Се брехня! Против сего ціла рочестерська парохія протестує, з виняткөм хиба автора попередної дописи, п. Д. Ш. та трех прочих, що несьвідомо положили свої підписи під сею дописею. Возьмім під розвагу, що з вибитєм вікон парохія, а зглядно уряд парохіяльний нічого спільного не має, та навіть про се нічого певного сказати не знає, бо по перше ніхто з чесних парохіян сего не видів, а по друге, уряд парохіяльний недавав ґроший на вставлюванє других шиб до вікон. Лише автор попередної дописи знає о тім, що були вікна вибиті в парохіяльнім домі. Ну, єсли ви панцю самі лиш про се знаєте, то певно, що се ваша справа, що то ви були тим аматором до вікон та до кидання камінів. Єще раз зазначуємо виразно, що се підла брехня!

Ідім дальше. П. Д. Шурґот пише, що підчас побуту о. Строцького від. 217 Р. Н. С. цілком упав. Панцю! На що пхаєте свій ніс там, де вас не просять? Що вас обходить від. 217? Чи ви є його членом? Чому понижаєте наш відділ, наше ціле братство? Хочби навіть о. Строцький не дбав о братстве сьв. Йосафата, від. 217, то ми самі не спимо. На доказ сего, що наше братство від. 217 не упало підчас побуту о. Строцького, а зросло, є се, що членів маємо більше, нім перше. Сам головний уряд Р. Н. Союза може се потвердити.

Що до читальні, то панцю, ви самі були заступником голови! А деж ваша праця? Де ваша дїяльність? Чому тоді тихо сидїлисьте, а тепер чисту брехню пишете? Пишете, що Русини в Рочестер спали, що не було про що писати. А чому не написалисьте, що у нас відбули ся віче за увільненєм М. Січинського? Чиж не ви були сего віча секретарем? Чомуж не написалисьте, що у нас відбув ся вечерок в память М. Шашкевича?

Пишете, що парохіяне байкотували о. Строцького. Ви певно не знаєте і не маєте понятя, що то значить бойкот. Чи ви виділи коли, щоби люди підчас богослуженя зіставили в церкві самого о. Строцького? Ні, не виділи сего! Панцю, вдартесь в груди і признайтесь, що ви зі злоби написали се все через то, що о. Строцький не хотїв вас взяти за дяка. А чому вас не хотїв? Бо ви не годні, ви не в стані виповнювати в Америці служби дяко-учителя.

Правдою єсть, що о. Л. Біляньский працює щиро на ниві церковній і народній. Правдою єсть, що за старанєм о. Б. братство „Лицарів сьв. Георгія" вступає яко новий відділ до Р. Н. Союза. Правдою єсть, що о. Біляньский сам ходить за колектою. Звертаю ся ще раз до вас, п. Д. Шурґот: уважайте і не пхайте своїх пальців, де не потрібно, де не ваше діло, і не робіть роздорів в парохії, бо вийдете на тім як „Заблоцкий на милї".

Проч з роздорами! Най настане братня любов і згода поміж дїтьми Руси-України!

Іван Пастущин, з. предс. нар.
П. Климців, трост.
Іван Головка, секр. парох...

З Ford City, Pa.

Недавно тому відмовила редакція „Свободи" принимати дописи про парохіяльні справи. Та бачимо, що годї якось нам мовчати.

Такі дописи, як пана Дмитра Мацїйовського з Пітсбурґ, Па. в обороні о. Ганулї також не приносять нам жадної користи, анї церкві анї Р. Н. Союзови. Пан Д. Мацїйовський в своїй дописи зовсїм не оборонив о. Ганулї, але зрадив перед народом, що о. Ганулї не будує, але руйнує Р. Н. Союз, не лиш ч. 2, але і ч. 1. Тут я кажу щиру правду, бо і я також дістав нагану від сьвященика, коли я орґанізував товариство „Січ", від 187 нашого Р. Н. Союза, котре числить тепер 48 членів і з котрого має і наша церков користь, позаяк „Січ" дала на будову церкви 100.00 дол.

В парохії о. Ганулї, Тов. „Сокол" місто помочи дустало нагану. Незгода, яка запанувала, не принесе користи анї церкви, анї Р. Н. Союзови, тільки ганьбу. А допись п. Мацїйовського виглядає як раз так, начеб він хотів хвалити тих, що сидять в гаві в спідній сорочці і босо при кеку, а ганити тих, що хотять працювати для добра руського народа і церкви. Правда, ходить о то, що „Соколи" вступили до Союза ч. 2. Але возьмім під розвагу, кілько то нашого руського народа не належить до жадної орґанізації а скілько то наших молодих хлопців вступає до польських і словенських „Соколів", то чи се є вже таким злочином, що „Соколи" вступили до Союза ч. 2.? Чи нам конче наслїдувати некультурних з чужих орґанізацій?

Пане Мацїйовський! Ви так красно знаєте писати, возьміть но за перо, а напишіть до „Свободи" в якій то спосіб буде можна зарадити тому, щоби наші молоді хлопці вступали до наших руських орґанізацій. Прецінь нам на тім мусить залежати, бо знаєте добре о тім, що як отець дїти виховає, таку і потїху з них має. А се буде далеко кориснійше, як Ваша послїдна допись.

Н. Теплий.

З Fulton, N. Y.

Не одна весна минула, нім про наших Русинів Українців почула американська Русь. Нас єще тут більше як сто; не велика та горстка, постановила злучитись, бо зрозуміли, що в лучности сила.

Дня 11-го лютого с. р. зібрались на гали Оконевського, щоби якось ту справу обговорити. Відтак рада в раду ухвалено, щоби заложити Товариство „Запорожська Січ", котре буде належати до Руського Нар. Союза.

На разї записалось лише 22 членів, з поміж котрих вибрано слїдуючих урядників: Михаїл Бунда, копопий; Дмитро Коваль, заст. к.; Юрко Міськів, секретар; Іван Гайчук, з. секр.; Володимир Зарічний, касієр; Роман Глущишин і Юрій Белей, надзирателї хорих; Теодор Талай і Василь Шанайда, контрольори; Василь Шанайда учитель

Отже братя Русини! Не відкладайте сего дїла, котре повинно бути для Вас найважнійше і найпильнійше, бо час і для нас показати, що і ми жиємо і що можемо поступати разом з другими, а може і випередити декого.

Одиниці сего не можуть здїлати, а єсли ті одиниці злучать ся в одну силу, тоги можуть помагати собі спільно і помочи братям нашим в старім краю, котрі що години шлють просьби за море до братів своїх о поміч.

Отже нехай та весна буде памятною для нас, фултонських Русинів.

Михіл Бунда.

З Bremond, Tex.

Сего року тут, в Тексас, зима та слота така, якої ніхто не памятає. Дощі та зимно а навіть легкі морози. Фармери вже декотрі сїяли кукурузу по два рази, та погнила; тепер обавляють ся лихого року, бо як на Тексас, то вже пізно час до сїяня. В сїм часї минулих років вже сїяли бавовну, а сего року мусять сидїти дома, бо на фармі нема нїякої роботи. Дня 23. та 24. марта панувало у нас таке зимно, як в зимі.

М. Б. Турляк.

ЗАЯВА.

На домаганє п. Івана Воргача з Mt. Carmel, Pa. отсим заявляємо і подаємо до відома, що він не був автором дописий з Централїя, Па., їх не писав, анї навіть не стоїть з ними в найменчій звязи. Усї ті, що посуджують п. І. Воргача о авторство згаданих дописий, грубо помиляють ся.

Редакція.

Андрій Чайковський.

КОЗАЦЬКА ПОМСТА.

Оповідане з козацької старовини.

(Дальше).

Те саме, що в покоях, діяло ся і на подвірю замковім. Тут понаставляли столів, а на них наклали тільки страви, понаносили тільки напитків. Пан Овруцький не жалував нічого. Кождий повинен добре затямити його весіля. Гості не жалували собі теж, їли і пили скільки лиш влізло.

Смолоскипи стали пригасати. Пяний народ лягав де попало... спочивати. На економії і по селу чути було пяні крики та сьпіви. Красноставчани поховались, де лише хто міг. Кожде лякало ся напасти.

X.

Як йно переїхала карита панства Овруцьких, в селї аж зароїло ся від слуг усякого росту і рода. Вештали ся гайдуки, лакеї, двірські козаки. Усе вбране гарне в кольорах та гербах своїх панів.

Між тою юрбою йшло двох козаків, які не мали на собі ніяких панських відзнак. Вони йшли несьміло, потикались по улиці і розглядали ся на всї сторони здивованими очима.

На дорозї стрінули сотника надворних козаків пана Потоцького. Він держав ся бадьорно попід боки придивляв ся козакам і став в голос сьміяти ся.

— А ви звідкіля, панове гетьмани?

Козаки станули, вклонили ся в пояс і не важили ся відповідати. Се ще більше розсьмішило бадьорного сотника.

— Що-ж вам, язики задубіли, чи що?

— Ми в такому ще не бували, пане полковнику, то й не знаємо, що з нами.

— Чого-ж ви сюди приплентались?

— Пан звелїв, тай годї. Супротивляти ся не можна, бо звелить вибити.

— Чиї ви?

— Ми вельможного пана Трачевського... піддані...

— Богато вас приїхало?

— Чотирох. Двох десь згубило ся між народом, та ось ми за ними і шукаємо, коли не будемо разом, пан вибатожить...

— Такий то і вельможний ваш пан, що з чотирма дурнями на весілє вибирає ся, а з вас то й козаки, що треба їх на мотузки повішати...

— Та ми йно передягнені за козаків — ми піддані хлопи...

— А на Січи бували?

— Не знаємо, що воно є...

— Ех, дурні, от дурнів знайшов на втїху...

Біля сотника зібрала ся юрба козаків панських і стали з бідолах сьміяти ся та глузувати...

— Хиба-ж тут яке весіля, чи що? спитав старший козак.

— А ти не знав? як же сюди їхав, не спитавши?...

— Не можна нашого пана питати. Звелить їхати, то кидаємо вили, передягаємось за козаків і в дорогу...

— Справді, ви дурнійші, чим я гадав, а коли і ваш вельможний Трачевський такий мудрий як ви, то варто поглянути на його...

— Ми голодні, а не знаємо де тут господа...

— А гроші маєш один з другим? На чорта тобі господи, нині пан Овруцький весіля справляє, то й нагодує усїх, йдїть на замок... Але я би вам, лицарям, не радив там йти, бо там таких голопятників вішають...

— А менї таки їсти дуже хочеть ся, говорив старший козак, скрививши ся так, що усї зареготали ся..

— То ходи, я тебе проведу, каже сотник.

Пішли до коршми. Козак висипав зараз жменю червінців на стіл шинкареви і звелїв дати усього, чого забажає душа полковника.

Непрошені зараз повиходили і потягли на замок, де сподївали ся богатого пиру. Остали козаки зі сотником. Він тепер не глузував вже з їх непорадности, а подобрів геть.

Шинкар поставив меду, вина та горілки. Козаки пили мало з цинових михайликів, за те сотникови підливали раз у раз, та припрошували його милість не гордувати щирим серцем бідних людий.

— То кажете, пане, що в замку весілє? А чиє як раз?

— Пан Овруцький женить ся з дочкою мого пана Потоцького...

— То він ще такий молодий?

— Ха-ха-ха! старий хрін, чуприну саджею мастить, а ще молодої жінки захотїлось...

— Я ще з роду не бачив панського весіля.

— Я аж горю з цікавости, та, бач, бою ся, аби пани побачивши такого обірванця не посваволили та не казали чого доброго, і повісити...

— Чого тобі боятп ся, ти панський козак.

— Заки пана допитаю ся, то повисну... мій пан худопахолок... Коби менї служити у такого пана, як Потоцький, то не бояв би ся: і одежа була-б і гонїр свій, і я був би справжнїм козаком, а не передягненим мужиком... Та пий пане, не гордуй, у мене ще є пару червоних.

— А твій товариш хто буде? Мовчить наче води в рот узяв.

— Се мій син рідний — еге-ж!... Та я-б так просив, благав пана полковника, аби так не прогнївив ся та позичив нам своєї одежі... ми би пішли на замок подивитись на панське весілє, бо аж горю з цікавости.

— Я би вже нїчого не пожалїв...

— Ну, добре — я позичу вам одежі нашої, та виглядати мете, мов свиня з кульбакою...

Козаки переморгнулись значучо...

— Пане полковнику, батьку! вік не позабудемо — ось тобі нагорода! — і викинув цїлу жменю червінців перед сотника.

Сотник вийшов з корчми і свиснув. На се прибіг якийсь козак, вони перешепнулись. Сотник вернув, а за якої пів години приніс до коршми клунок з одежею.

— Ну, гони один з другим ось в ту нечеру перебратись, каже вказуючи на бічні двері, та гляди, щоб часом контуша не задягнув місто штанів...

Козаки пішли передягати ся...

За малу хвилю не можна було їх пізнати. Нето, що одежа надворних козаків була инша, гарна, нова, але і вони й самі мов не ті стали...

— А триста вашій мамі! гукнув сотник, я гадав, що вийдуть два опудала на горобців, а то справді молодцї на диво.

— Здоровий будь, пане полковнику, говорив старший козак, даю тобі слово, що над раном одежу віддамо, коли не пропадемо.

Вони вийшли на улицю, полишаючи при медї сотника і того козака, що приніс одежу. Йшли бадьорно і гордо, побрязкуючи шаблями...

— Дурні хами, говорив сотник, одягло ся то в людську одежу, тай зараз голову дре, мов пава...

— А я тобі, сотнику, кажу, що то не мужики а якісь запорожські сваволъники... вони ще якесь лихо скоять, а потому піде слава на козаків пана Потоцького. Мужик не держить ся так гордо, а шабля у його те саме, що палиця — а сей — лицар — ну.

Сотникови трохи в голові прояснїло. Він справді лякав ся, та досадно йому стало, що так його перехрестили.

— Справді, Прокопе, побіжи та вели піймати, я трохи випив, та не можу побігти...

Прокіп метнув ся з коршми, та по козаках й слїду не стало. Замішали ся в юрбі. Прокіп вернув.

— А що?

— Ого! Як камінь у воду! То певно Запорожцї.

І він вгадав. То був Карпо Кожух і його вихованець Остап.

Вони пішли прямо на замок.

Сотник устав сам бігти, та ноги відмовили йому послуху і він сїв, а відтак зараз і приляг на лаві...

— Лиш бій ся Бога, Прокопе, не говори того нікому, а то пропали наші голови... Гадав я, що посьміємо ся над ними, а то перехитрили нас, чортові сини.

Як наші козаки війшли на замкове подвіря, то вже бенкет розпочав ся, та вже не один підцїдив так, що бачив дві сьвічки місто одної.

Вони йшли далї розтручуючи юрбу ліктями:

— Місце для вірних слуг ясновельможного пана Потоцького! гукали.

Прийшли перед самі двері замку. Тут служби тільки снувало ся, мов в муравельнику або бжіл перед рійкою...

Карпо углядів якогось старшого лякея...

— Ей, мосцївий пане маршалку... будь ласка, проведи де небудь у куток, щоб побачити весіля моєї ясної панночки... Я її на руках носив, як ще дитиною була, я старий слуга її батька. — Карпо став втирати сльози рукавом контуша, — хай подивлюсь на її щастє...

— До палацу козакам не можна, говорив добродушний лакей...

— Коли добра воля, то всьо можна, казав Карпо та всунув лакаєви в жменю червінця...

— Ходїть за мною... лише не вилазьте надто на сьвітло.

Лакей пішов передом в огород поза палац, а вони попрямували нишком за ним.

Лакей відчинив якусь невеличку фіртку і повів їх темними вузкими сїньми. Вони держали один одного за полу, вийшли відтак горі сходами, йшли знову кудесь опять сходами, аж лакей відчинив якісь малі дверцята, звідкіля вдарило ясне сьвітло великої салї. То була малесенька на двох людий ґалерія під самою стелею салї.

Карпо дав лакеєви ще червінця.

— Сидїть тут тихо, я опять прийду і проведу вас. Лакей пішов, а наші козаки позлімавши шапки з голов посїдали на ослоні і дивили ся в долину на панів.

Карпо показав Остапови пана Овруцького, бо пізнав його зараз.

— Його мусимо живого взяти, — говорив Остапови, я з ним мушу собі поговорити і привитати ся...

Вони бачили, що на салї дїяло ся, чули кожде слово. Чули, що говорили пани, чули, що говорив Ярчевський. Бачили, як пани верещали на його і ними така лють заволодїла, що Остап мимоволї стиснув в руцї свою шаблю. Вони бачили, як виходив Ярчевський і як пан Овруцький давав знак свому слузї.

— Буде з нас, шепнув Карпо Остапови. — Бачиш, що я не брехав, кажучи тобі про панів...

— Куди-ж ми вийдемо?

— Козак мусить дорогу знайти.

— Може би відбити того добрячого шляхтича?

— Відібємо, та не зараз, йому й так нїчого не станеть ся, хиба що в льоху переночує.

Вийшли з свого скритка не зачиняючи дверей. Від того було трохи сьвітла в сїнях. Зійшли сходами в низ, пішли иншими сїньми, знову сходами на помацьки, знову темними сїньми, держачи ся стїни, аж поки не почули людського гамору і пішли в той бік. Надибали якісь двері. Через них пробивало ся сьвітло щілинами. Війшли не відразу в якісь просторнїйші бічі сїни, що вели до головного коритаря. Там снувала ся служба. Як малий човен з незначної річки запливе в головне русло і поплине на бистрих филях могутньої ріки, так наші козаки пішли сьміло між юрбу, помішали ся з ними і пішли до головних сходів...

На самім порозї зачепив їх якийсь старий слуга і задержав сердито.

— Ви за чим тут, хами?

— Не бачиш колїру ясновельможного пана Потоцького? гукнув грізно Карпо, показуючи на свою шапку, — ти пана мого зневажаєш — і штовхнув в груди лакея так сильно, що він аж покотив ся зі сходів...

Відтак вони не ждучи вийшли скоро на подвірє і змішали ся між юрбу. Зараз стали показувати з себе пяних, кричали, підсьпівували, не договорювали слів, стали обнїмати та цїлувати других, кого лише здибали... поки не заплентались під замковий мур недалеко брами і тут полягали та стали хропіти.

Було се під самою стражницею біля брами.

Коли на замковій вежі вибила десята година, каштелян замку викликав старшого над замковим військом, звелїв зачинити браму і поуставляти на баштах варту, при чім подав йому гасло на той день. Карпо зачув своїм бистрим вухом: гасло: Варшава, відзов: варта! Коли сторож пішов замикати браму, Карпо встав, замуркотїв щось з просоня, хотїв йти, закотив ся і впав під саме вікно вартового дому. Тут було темно. Він підвів ся на руках до вікна і бачив, як сторож завісив ключ від брами над своєю постелею а сам вийшов, щоб порозводити вартових на свої місця.

На то лише ждав Карпо. Він знову замуркотїв, встав, зачав сьпівати, заточувати ся, пішов опять між юрбу, знову завернув, і так заточив ся, що бебевхнув перед самими дверми сторожного дому, та так сильно, що аж двері відчинили ся. Тепер Карпо шепнув на Остапа. І той став муркотїти і заточувати ся, поки не зблизив ся до Карпа і упав біля нього.

— Прислони собою сьвітло, шепнув Карпо, щоб мене нїхто не бачив...

Остап встав на ноги і киваючи ся на одному місци говорив щось сам до себе.

За той час Карпо мов гадюка переповз через поріг, хопив ключ з кілка, і вже опять був на дворі перед порогом.

— Вставай товаришу... — говорив по пяному Остап, підем та випємо ще по чарцї... за здо-ро-вле нашого ясно можного паа-на! еге-ж!

— А ось і шинок, казав Карпо, показуючи на двері сторожного домика — гей шинкарко, чорнобрива, ще по чарцї дай, а то зацїлуємо — еге-ж! І стоячи під дверми стали у двійку висьпівувати охриплими голосами:

„Шинкарочко, полтавочко”...

— Еге-ж спить, клята, та хай її всячина — ходїм ось там...

Остап митю зачинив двері вартового дому, а ключ виймив з дверий і сховав. Тепер держучись під боки та заточуючись поплентались дальше.

В той спосіб вони добули ключа, зачинили двері і нїхто не догадав ся, щоб хто не будь заходив до сторожного домика.

(Конець буде).

Сьмішне.

Вирок смерти.

Один Айриш будучи засуджений на кару смерти за якийсь там злочин стояв перед прокуратором, котрий читаючи йому вирок, при остатку сказав: Всьо скінчено і вам можемо тілько позволити вибрати собі предмет, на якім маєте повисїти, а ми певно згодимо ся. На се маєте прокураторське слово.

— Засуджений: Я бим просив, аби менї позволили повісити ся на порічковім деревї.

— Прок.: Сеж неможливе, бо дерево маленьке і ви не зможете на нїм повисїти.

— Засудж.: Е! Яж не потребую дуже спішити ся і зачекаю аж доки воно виросте... як тоже не забувайте на ваше слово.

Цікава.

Маленька Елїзабета їла з мамою обід і мати отворила маленьке пуделко сардинків і каже до дївчини: — бачиш, сю маленьку рибу часом зїдає велика риба.

— Елїзабета: Алеж мамо, як велика риба отвирає таке бляшане пуделко?

— Судія: Ви вже 17-тий раз оскаржені за те саме в с'м роцї, маєте заплатити 10 доляріз кари.

— Обж.: (З червоним мов з бурака носом.) Прошу, чи не дїставби я вже опуст? Яж ваш сталий костумер.

D 88 **Шлюбні афоризми.**

Оженитись, значить подвоїти свої обовязки, — а свої права на половину зменшити.

Через шлюб жінка стає вільною, а чоловік тратить свою волю.

Шлюб — як судовий процес; одна сторона завсїгди невдоволена.

Ярмо шлюбу дуже тяжке, яким аж двоє мусять єднати ся, що-б його двигнути.

КАЛЄНДАР.

ЦЬВІТЕНЬ.

н.ст.	Дні	Руські сьвята
18	Четвер	Теодула
19	Пятн.	Евтихія
20	Субота	Григорія
21	Неділя	Мироносиць
22	Понед.	Евпсихія
23	Вівтор.	Терентія
24	Середа	Антими пан.

НОВИНКИ.

¶ **Справа помилуваня засуджених укр. студентів в процесі 101** представляєть ся в дечім инакше, ніж се було подано в передпослїднім числі нашої часописи, а саме: З 5-ох засуджених на 3 місяції, тільки чотиром (Охримович, Сумик, Задурович, Решетило) даровано наслїдки кари; за те до пятого з них, Миколи Залїзняка, помилуванє зовсім не відносить ся і присуд, яким засуджено його на 3 місяції і видаленє з границь держави, (як російського горожанина), остає правосильний. Далї 5-ом з засуджених на один місяць знижено кару на 14 днів арешту і даровано наслїдки, в кінці всїм иншим даровано кару і наслїдки. Засуджені дістануть в сих днях вїзванє до відбутя кари, і її пічнуть по великодних сьвятах. Отсе приводить нам ще раз перед очи справу кровавих липневих подій на львівськім унїверситетї. По двох роках репресій і шикан українського студенства приходить се помилуванє як акт поправки польської справедливости. Але сумної минувшини се помилуванє не зmаже у нашій памяти. На поли боротьби лишилось безповоротно і молодече житє того, що головою наложив за свій ідеал і довгі місяції слїдчої вязниці і судової розправи, безпримірні дисциплїнарні кари, релеґації, потрачені курси, поломані на все молоді екзистенції. Все те забрала з собою раз на все історія в жертву ідеї польської „справедливости“. Одначе притім акт цїсарської ласки усуває лиш в части навіть ті наслїдки липневих подій, які придавлюють їх учасників в теперішности або ждуть ще на них в будуччинї. Десять засуджених піде в найблизших днях за тюремну решітку відбувати кару, а для всїх учасників подій без виїмку лишають ся крім того в повній силї присуди унїверситетських властий. Релеґації всїх засуджених з львівського унїверситету остають правосильні. Тиняючи ся роками по чужих унїверситетах, прийдеть ся їм всїм дотерпіти сей присуд до кінця. Отся хвиля заставляє цїлу українську суспільність сказати своє слово в сїй справі, дати доказ, що за дїло, за яке доводить ся карати її молодїж, вона бере на себе повну одвічальність. В хвилї, коли послїдні, важкі удари падуть на жертви унїверситетської боротьби, повинна не дати вона їм упасти під тягарем репресій, та улекшити їм бодай матеріяльно їх незавидну долю. Нехай кождий, у кого під вражінєм останнього епільоґу бодай на хвилю станули в памяти важкі події сьміливого пориву молодїжи його поневоленого народа, згадає і про долю тих, що не якали ся заважити своїм житєм-бутєм в боротьбі за народне дїло! Датки треба слати до Краєвого Кредитового Союза (Ринок ч. 10) на вкладкову книжочку ч. 9000.

¶ **Переслїдуваня Українців в Росії** не переводять ся. Російські чорносотенцї і уряд давлять найменший рух серед Українців. На донос чорносотенських часописий переведено у місточку Житомірі ревізію у всіх Українців. Всїх ревізій було понад 60, які роблено в цїлих родинах. При ревізії забирали всї українські книжки, ґазети і листи. Місцеву „Просьвіту“ запечатано і її членів ревідовано. При ревізії, яка виглядала більше на погром, не знайдено нічого незаконного. Місцеві Українції дуже пригноблені, а деякі навіть усувають ся від публичного житя.

¶ **Голод в Росії.** Росія знова навіщена голодом, що страшно поширює ся наслїдком загального неврожаю в минувшім роцї. Населенє Росії не має вже збіжа, худоби і паші. Та з особлившою скоростію поширює ся голод в околицях Волги і коло Уралю, серед Кірґізів і Башкірів. Там дійшло до того, що хлїб випікають з соломи сїчки і землї (!). Природним наслїдком голоду є зростаюча смертність і самовбійства. Найперше випродували селяни худобу, однак ізза недостачі паші не богато за неї торгували! 8—10 рублїв. Опісля продавали господарства. Як все і всюди, так і ту наживають ся людською кривдою жидівські пявки, що добре вміють використовувати положенє. Для заради лихови підняло ся було російське товариство червоного Хреста збираня датків для голодуючих, однак російське правительство виступило проти приватного почину, хоч і само не дуже то промишляє над нещасливими селянами.

¶ **Крівaві погроми жидів в Кістенділь.** З Софії доносять, що російські переселенції з Бесарабії доконали в ночи в Кістенділь, більшім торговельнім містї в Болгарії, замешкалім переважно жидівським населенєм — кровавого погрому Жидів. Жертвою погрому упало переважно біднїйше жидівське населенє. Хуліґани знищили склепи, не лишаючи при тім навіть найнужденнїйших. Товари розкидали по улицях і нищили з нечуваною заїлостію. Тих, що хотіли ратувати своє майно перед знищенєм, або ставили напасникам опір, масакрували кроваво і немилосерно. Також женщини а навіть дїти упали жертвою ватаги опришків. Поліція і жандармерія мусїли ужити шабель і аж по кількох уличних боях і численних арештованях удало ся здержати дальші крівaві подвиги ватаги російських хуліґанів. Около 200 тяжко покалїчених осіб перевезено до шпиталів.

¶ **Знесенє числової льотерії.** Ві второк тамтого тижня внесло австрійське правительство в парляментї проєкт закона в справі знесеня числової льотерії. Поступові посли в парляментї вже нераз домагали ся знесеня льотерії, яка приносить найбіднїйшим людям богато шкоди і не раз руйнує їх майно. Правительство не спішило ся зі знесенєм, бо льотерія давала йому грубі міліони. Та парлямент вже в 1908 р. ухвалив був резолюцію за знесенєм льотерії, яка істнує вже 160 літ. Правительство задумує знести числову льотелію постепенно через 10 лїт і заступити її клясовою льотерією. Сей закон ухвалить парлямент ще сего року і так за десять вже лїт не стане того обманьства, яким є числова льотерія.

¶ **Мобілїзація в Росії.** Краківська соціялїстична часопись „Naprzod“, що має широкі зносини з російськими революційними кругами і одержує від них численні інформації про рухи російської армії, доносить: З цїлого ряду приватних жерел одержуємо інформації про воєнні приготованя Росії. Поміщаємо їх без коментарів, бо не можемо їх ствердити, але ручимо, що походять від наочних сьвідків, а не є оперті на чутках. З Варшави що дня висилають ся транспорти артилєрії і табору тереспольською зелїзницею. Російські професори в державних ґімназіях одержали тайний циркуляр з запитом до якої місцевости в глибинї Росії мали би охоту перенести ся в разї вибуху війни. В Сєдльцах доконує ся частинна мобілїзація, а так само в Ченстохові. Військові власти в Модлїні з великим поспіхом викінчують будову третої лїнії окопів. В київськім військовім окрузї закуплено і приготовлено величезні запаси аптичних засобів і бандажів, яких звичайно не держить ся, але купуєть ся безпосередно перед війною.

¶ **Смерть за 16 корон.** В Арборі коло Ґурагомори, на Буковинї, напало двох опришків на дім 60-лїтної вдовиції, Ілїяни Апостол, і били її так довго деревляною палкою, аж нещасна жертва померла. Потім спльондрували цїле помешканє і найшовши 16 корон втікли. Кілька днів пізнїйше жандармерія одного з опришків зловила. Є се 24-лїтний парубок, Ґеорґ Лазарінка, з Милешівців. Він признав ся до всього.

¶ **Чи риби мають голос?** До недавна думали люди, що риби не видають жадного голосу в наслїдок чого повстала звізна поговірка: „Німий як риба“. Але новійші досліди учених і подорожників доказують, що так не єсть. Вправдї далеко більша часть риб не видає зі себе жадного голосу, але суть деякі риби, котрі зовсім не суть німі. Один подорожник описує, що коли він був над одною великою рікою на острові Борнео, то чув в ночи голоси виходячі з глибини води, подібні до голосу сильного орґану, то знов лагідні, гармонїйні, подібні до гри на арфі. Тубильції пояснили йому, що ті голоси видають певного рода риби. Те саме спостереженє зробив учений Гумболд, коли був на Полудневім Морю. Джан Гвайт, лейтнант маринарки Спол. Держав, описує, що коли находив ся у гирла ріки Камбоджія, чув голоси подібні до басових тонів орґану, тони подібні до дзвоненя дзвінків, горляні тони, якби походячі від дуже великих жаб і голос подібний до голосу величезної арфи. Голоси були так сильні, що здавалось, корабель тряс ся від них. В подібний спосіб відзивають ся і другі подорожники, з чого виходить, що не всї риби німі хотяй і не знаємо докладно, в який спосіб вони той голос з себе видобувають.

¶ **По американськи.** Одна американська часопись описує дуже ориґінальну сцену, яка розіграла ся в судї в містї Мідлянд, Тексас. Справа була така: один з міських комісарів, розгнїваний, що судія Новлєс сю справу особисто піддержує, встав і закликав:

— Неправду говориш судіє.

— Відкладаю розправу на десять мінут, щоби сему панови дати по зубах! — крикнув розгнїваний судія.

Як сказав, так і зробив, бо перервав розправу, підійшов до комісаря і зачав частувати його пястуками, де лише попало, аж його осліпив і оглушив після чого відійшов спокійно на своє місце.

— Отвираю на ново розправу, панове, і засуджую себе на десять долярів кари за побитє чоловіка, — заявив ориґінальний судія, виплачуючи рівночасно кару. Здивовані і оголомшені комісарі ухвалили без протесту закупно ґрунту для міста, як сего бажав судія.

¶ **Радуйте ся лисі!** Будапештинський лїкар, др. Шекелї, винайшов спосіб на поріст лисої голови. На засїданє Союза лїкарів в Будапештї прибув др. Шекелї з трема мужчинами в буйною чуприною. Люди сі, як видно з їх фотоґрафій, були перед трема місяцями лисими. Винахідник вщіпив на їх лисинах волосє, подібно як в землю засаджує ся ростини і воно — як деносять — приняло ся і розросло ся як найлїпше.

¶ **Штучне золото.** Париська печать займає ся тепер вельми широко винаходом якогось Берляя, який твердить, що виробляє золото з зелїза, а вироблюванє золото не ріжнить ся нічим від правдивого. Кільоґрам сего штучного золота коштує 500 франків, коли тимчасом кільоґрам правдивого золота коштує 2.800 франків. Берляй виробляє також в штучний спосіб плятину. Він є сьвідомий, що його винахід викличе на грошевім торзї катастрофу і тому навязав він переговори з правительством о змонополїзованє сего винаходу. Як звісно, золото і плятина є первнями, а всї дотеперішні змаганя, які датують ся від середних віків, щоби робляти штучно золото, не повели ся. Близші подробиці про сю справу подає париський дневник „Журналь“: „Я бачив ся — пише редактор „Журналю“ — вчера з тим чоловіком і говорив з ним. Називає ся він Берляй. Є се молодий, високий брунет. Займає ся вже від довшого часу виключно хемією. Каже, що видосконалив виріб штучної ванїлїї і виробляє перфуми. Перед кількома роками пізнав ся він з якимсь чоловіком, що задачею свого житя поставив: витворити золото з инших металів. Знанє Берляя придало ся йому і по довших пробах і дослїдах виробляють вже оба на спілку золото з зелїза. Цїна сего золота около 500 франків за кільо (цїна золота, добуваного в копальнях доходить 3.000 франків за кільо). Берляй має тепер робітню, в якій виробляє денно 20—30 ґрам. золота. Він сам заявляє, що його винахід перелякав його. Тому, що сей винахід страшно обнизив би цїну золота, віднїс ся Берляй до всїх правительств, щоби змонополїзували його винахід. Поки що не подає Берляй навіть місця своєї фабрики, бо боїть ся людської влїзливости. Цікавий сей чоловік розказує, що він вже в Льондонї в приязї Віляма Рамзая виробляв плятину з зелїза — тому просить, щоби не ставляти його в одній мірі з всякими фабрикантами „дорогого каміня“.

Польський великодний дарунок Українцям.

(Лист з Галичини)

,,Не за Україну — а за її ката''...! Маємо знову польську жертву. Вчера вечером (26 марта) застрілив ся у Львові ученик III. р. учительського семинара, Петро Чорний. Се склалось так: Чорний дістав десь случайно картки з портретом Олени Січинської, та розпродував їх між товаришами, як се роблять впрочім Поляки-ученики без жадних перешкод. Один з польських учеників донїс се вшехпольскови професорови Кухарському, а той роздав ученикам Полякам гроші на те, щоб вони купували в Чорнїя ті картки та віддавали йому. З тими картками пішов шпіцель-професор до директора, а той скликав сейчас конференцію, яка ухвалила вигнати Чорнія зі школи. Польська рада шкільна краєва потвердила сей засуд, а навіть виключила його зі всіх державних шкіл в Галичинї. Так карають польські власти Русинів за те, за що Поляки дістають похвали та нагороду.

Се коротко представлений факт; рука дрожить, богато писати не можу. Ось такі то жертви мусить класти український народ за Рідну Школу. Ледви заросла могила Коцка та Коханчика, вже нова жертва польської шкільної системи пригадує цїлому сьвітови, що так дальше бути не може. Не можемо терпеливо зносити лютих катів над собою. Нашу школу мусимо раз визволити з польського ярма. Борба за Рідну Школу мусить вступити у нас на новий шлях щоб раз на все спинити проливане крови невинних українських дїтий. З крови погибших мучеників зродить ся местник, який змеге з лиця землї катів кровопійців. До помочи за Рідну Школу стануть всї земляки з усїх земель.

Правда ,,Правду'' в очи коле.

В цїлій Америцї не годен подибати так брехливого щеняти, як матушка ,,Правда''. Якась алькоголїчна голова господина від кацапської Правди реве на цїлу пику, що Росія се ,,рай'' а лиш ,,мазепинцн'' притьмом хотять сю бідну Росію знищити. А се все через допись п. Рембецького.

Ану гаспадін крикун, покиньте ваше місце в Олифанті і дайте драпака в Росію, як се зробив минувшого року Луцик. Ви позваляєте собі назвати Рем. чимсь гіршим, як падлюкою, а так взяти добре під розвагу, кому се слово належить ся скорше? То як президент Тафт буде оповідати про свої російські враження своїм знакомим а підслухуючі репортери донесуть се часописям, то всї часописи і репортерів будете називати падлюками? Ви кричите: ,,Росія, се рай для мене''. А чому вона є раем? ,,Деньги'' берете тому рай; але як перестане слати Вам рублї, що тоді скажете? Таж щоб цїлий сьвіт зїхав, то не знайде такого лайдацтва, як є в Росії. Я вам оповім такою про побут одного чоловіка в Росії, мого шкільного товариша. Бояччи ся служби в австрійській армії хотяй прислугувало йому право одного річняцтва, утік до ,,матушки''. Бачите, жалному зі своєї партії не звірив ся, але менї, ,,мазепинцови'' сказав що утікає до ,,матушки''. Як сказав, так і зробив. Минуло так 5 місяців, аж в листопадї дістаю лист від него; кляне-проклинає всїх. Каже: ,,брате, де поступлюсь, всюда ріжна дрань кричить: ,,дай деньгі с . . . . син! Нет у тебя деньог, поступай в пьород!'' і веде в полїцію. Тут повтаряють се саме. Не маю гроший кажу; так замикають до арешту. Замикайте, подумав, буду сидїти. Сиджу принесуть води і сухого хліба, дадуть пару штурханців, але щоби пустили, то і мови нема. Потримали мене оден місяць і випустили; пігнав я просто до Варшави, думаю, може там буде лїпше; але де там; лише я увійшов в місто, зловили, ведуть знова в полїцію і се було моє щастє, що трафив на урядника, що був польського походження. Розпитав мене хто я і що за один, покрутив головою та сказав: ,,тікайте звідси чим скорше!'' Я натиснув шапку на уха і дав драпака до Кракова, де мій товариш Черніковський позичив менї 20 К., за яких я поїхав в Станиславів''.

Так оповідав менї п. Олекса Виняр, студент прав. ,,Госпожа'' знов знова будете виливати проклони на ,,Свободу''. Запропастив ся пашквіль ,,Поступ'', та і ,,Правду'' се не мине. Ану ,,господін'' з ,,Правди'' возьміть но папір і перо і напишіть в New York до п. І. Я. Луцика, а вам щось цікавого скаже про ,,матушку'', як його там принимали в тім раю; а щож допера було з вами, які навіть не вартаєте чобота Луцикови очиститити, хотяй і на нього вішали пеи свого часу в ,,Правдї''. І я вам радив-би зовсім щиро поїхати в Росію, приняти підданьство і стати там замітачом улиць, а тоді певно щось лїпшого покаже ся на шпальтах ,,Правди''.

Рубель.

Як я попав ся в московську схизму і як потім назад навернув ся.

В тутешних часописях пишуть про ріжні справи, але не много пише ся в них про те, як то много наших людий падає ту в Америцї жертвою винародовлення, т. є., що покидають свою народність, віру, покидають всьо що своє, а лізуть в чуже! Жаль стискає серце і насуває ся питанє, чому то Русин так скоро тут, в Америцї, вирікає ся свого і переходить на польське, московське, словацьке, протестантське і Бог знає де пристане, а свого не тримає ся!

Подібно було і зімною.! Приїхавши до Америки, до Auburn, N. Y., зараз дістав ся я в руки змосковщених моїх краянів, котрі мене сейчас повели до салуну, щоби мене перехрестити з православного на цареславного! Замість сьвяченої води, почали мене бідного ґрінора заливати ачіщеною і намавляти, щобим покинув свою віру і пристав до Москалів!.. А коли я на ния ,,вибалушив'' очи і почав зі страху крестити ся тогди вони, а особливо пан сялуніст, почали менї тлумачити, що московська віра є лїпша, бо Ісус Христос збудував свою Церкву в Петербурзї і що віддав ключі від Церкви не сьв. Петрови але російському цареви і здїлав його головою своєї Церкви.

І хрестили мене так довго, доки не перобили мене на цареславного Москаля. І так я навіть не розглянув ся добре в Америцї став схизматиком і то досить ревним, бо ще других до схизми притягав! Не знаю, як довго бувби я лежав так в схизматицькім болотї коби не одна річ — іменно мав я раз дивний сон! Хотяй не дуже я в сни вірив, то прецінь про той сон не забуду до смерти і нашим заблудшим братям все буду оповідати, бо той сон мене, завзятого схизматика, навернув назад на праву дорогу. Менї приснив ся страшний суд Божий, зовсім так як описує сьв. письмо; коли наступило розлучуванє добрих від злих, тогди прийшла черга і на мене! — і мене пірвала якась сила, вказала на мене, що я покинув і кинула мене в ліву сторону поміж проклятих!... На тім я пробудив ся і вже не мав так довго спокою, доки назад не вернув ся до своєї віри, в котрій я і мої діди-прадіди крестили ся!

Від того часу не шукаю яснійшого сьвітла від сонця — не шукаю лїпшої віри як своя!

Не писавби я о тім публично, але знаю добре, що ту в Америцї таких збаламучених, як я був, є досить. Много тут дало ся перевести в чужу віру і народність і служать днесь чужим, а своє висьмівають і плюгавлять.

От недавно прочитав я в московськім ,,Свѣтъ'' і ч. 11. допись з Chisholm, Minn., під котрою є підписаний ,,Дмитрій Гринковъ''; се є мій краян з села Лупків, пов. Ліско; він в краю кінчив ті самі ,,високі'' школи на селї що і я і батогом вамахував за тими сотворінями, що... не мають рогів а тепер попавши ту в схизму в так огидний спосіб в московськім ,,Свѣтѣ'' оплюгавив свою віру і народність. — От на тоє то наш Русин аж за море приїхав, щоби ту стати ся гноїом і підкладом під чужий нарід! Ледви, що в краю отріпає ся з ляцької панщини і московського кріпацтва а ту на вільній землї, сам лїзе в ярмо!... Там в Росії річно сотки тисяч людий покидає схизму і всї з обридженєм відвертають ся від неї, а ту наші галицькі і угорські темняки так радо до неї липнуть. Там в Росії мілїони людий стогнуть в царській неволї і проклинають царя-вєшателя-кровопійця, а ту наші ренегати-відступники йому покланяють ся...

Кінчу ту свою допись з тим ,,сьвяточним'' желанєм, щоб Бог зсилав на всїх тих наших заблудших братів схизматиків такі сни як на мене, то тогди скорше воскреслиби і повсталиби з гробу московської схизми і тим щирійше полюбили свою греко-католицьку віру і свою народність руську!

Алексей Петрик,
в Watervliet, N. Y.

ДЛЯ СТРАЙКЕРІВ В LAWRENCE, MASS.

На руки підписаного надїслали:
о. Чаплинський з Перт Амбой, Н. Дж. $3.00

З Ню Бритейн, Конн.: К. Процько і Т. Н. Дудяк по 50 ц.; Іван Кохановський 30 ц.; Мих. Карбовник, Іван Карбовник, Ю. Ярич. Е. Жабрацка, Мих. Подобинський, С. Пристапи. Мих. Кравець, П. Хир, Іван Тубеляк, С. Конечко, А. Біндас, Дм. Явін, Антін Фотруна, В. Ковальчук, Ілех Бенц і Іван Олеяш по 25 ц.; Іван Зень, Іван Пристаи. Семан Ганулак, Дм. Гривняк, М. Роман (стр.) по 20 ц.; Ан. Пазьчин, Ст. Біндас, Ів. Ваньцьо, М. Ковальський, Андрей Карбовник по 15 ц.; Іван Бойко, Стер Цибаник. Вас, Маслюх, Ю. Платуш, Ів. Ткач, Стеф. Барипт, Ів. Фаль, Тео. Грицїв, Іл. Козла, Ю. Чапля. Ю. Борняк, Юлія Жебрачка, Анд. Шпирка, Іл. Фесяк, П. Фонклї, М. Роман, Марія Зень, Юрій Бойко. Ю. Німець по 10 ц.; А. Сава, Мих. Подобинський, Вол. Боторський, Дан. Платуш, Антін Котик, І Оськак, М. Мазур, Тео. Піх по 5 ц.; Анна Замчевська 12 ц. Разом 9.47

Разом $12.47

Гроший надїсланих а оголошених в попередних ч-ах ,,Свободи'' було до сеї пори 43.50

Зібрано всїх жертв так, що віддїслано на руки комітету страйкуючих (Ант. Кунцьо) суму $55.97

В імени страйкуючих складаю жертводавцям щире Спасибіг.

Сей страйк вже покінчив ся.

Дм. Капітула, предс. Р. Н. С.

НА РУСЬКО-УКРАЇНСЬКУ БУРСУ В ГОРЛИЦЯХ.

Зложили в Ансонії слїдуючі жертводателї:

Теодор Ціркот	$5.00
Дмитро Сидоряк	1.00
о. Александер Павляк	5.00
Алексей Горбаль	5.00
Семан Підбережнак	1.25
Гавриїл Дзядик	1.00
Семан Лабуда	25
Теодор Співак	1.00
Дрібними датками	1.75
Разом	$21.25

Теодор Ціркот.

ЖЕРТВИ НА ФОНД ,,РІДНА ШКОЛА'' В ГАЛИЧИНЇ.

Присутні гості на хрестинах у пана Олекси Дїдуха зложили на Рідну Школу в Галичинї суму $4.00. Ту суму зібрав Олекса Періг.

Н. Николишин,
секр. від. 106. в Чікаґо, Илл.

МАЛА ПРИГАДКА.

На нашій американській Руси від якогось часу закорінив ся звичай, що всїлякі патріоти збирають на свою руку жертви на ріжні цїли і опісля присилають нам кільометрові викази імен жертводавців до оголошеня, а зібрані гроші лишають у своїм кармані до ,,слушного часу'', або відсилають через ріжнораких покутних ,,панів банкерів''.

Оголосивши імена жертводавців на якусь цїль, ми тим самим приймаємо на себе наче моральний обовязок і допильнувати, щоб зложені гроші дійсно пішли на призначену цїль, а не деинде. А сего ми можемо бути певні лиш в такім разї, коли гроші прислано до нашої редакції разом зі списом жертводавців, або принайменче залучено до такого спису почтову посьвідку. А по друге, коли хтось не має довіря до редакції і боїть ся туди післати зібрані гроші, то нехай і нам вільно буде рівнож не мати довіря до такого добродія.

Щоб отже уникнути всяких непотрібних писании і толковань та завести лад у тім зглядї, заявляє ся, що не будемо містити на будуче ніяких виказів жертводавців, наколи рівночасно з ними не дістанемо також і зібраного гроша.

Редакція.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

ANTHONY CURKOWSKY, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА"
часопись для руського народа в Америці і орган „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:
в Америці на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців ... $2.50
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтара або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Між орґанізаціями.

Воньмім: казати-му про велике сьвітило, що засіло на закінченім сьвічнику, нарицаємім „Народна Воля".

Року 1905, ч. 51 „Свободи", читаємо таке: „.... стоячи на чолі читальні поправадили діло так, що одного красного дня забрано з читальні весь інвентар, як книжки, печ, крісла, стіл, словом всьо, що лиш находилось в середині стін.. — Збирали жертви на Народний Дім; чи мало таких людий, що давали по 1, 5 і 10 долярів? І щож з сего? Гроші „проводирі" затримали в своїх кишенях, а дім дістав ся в чужі руки. — Заложили стор. Богато зголосилось і віддали що хто мав: по 50, 100 і до 300 долярів. Окрестили Austro-Canadian Trading Co. — Але патріоти, що закладали стор не в тїмя биті. — Кожда сотка принесла тисячі, але не всім! Богато бідаків в надії, що будуть бабрати в тисячах, втратили і то послїдне, що мали, коли стор збанкротовав. Дуже воно тільки дивно, як стор міг за пару тижнів збанкрутовати, таку суму гроший стратити.... Таж танше не спродавали товару як єго набули, жадного пляцу анї дому не купували. І як можна було оголосити цілковитий банкрот?..."

Як отсе стало ся і хто є тим патріотом, спитайте Вп. члени нового Союза д. Ардана. Повисші стрічки друковано в „Свободі" що тоді виходила під його редакцією.

А поки-що, члени нового Союза приймїть сю щиру осторогу: **Watch your money !**

* * *

Во время оно подвиза ся в новім Союзї двох Михайлів. А оба патріоти „моцні" на губу. Та ще моцнійші для свого черева. І сказав один одному: збільшім свої доходки, бо доляр, то гарна річ. А рука руку миє. І оба Михайли стали маніпульовати нулями. Мовляв: нуля, се знак на нїчо, нїчо не означає, отже не має нїякої вартости. Коли тому додамо до виказу „нїчо", то є нулю, то і члени нового Союза на тім нїчо не стратять, бо ми не додали нїчого: але се „нїчо" для нас, двох Михайлів, зробить таки щось, бо замінить ся по місяцеви в кількайцять долярів.

А що оба Михайли се люди дїла, отже гадка і дїлю слїдували по собі з незвичайною скоростю. І було для них добре, але вийшло зле для членів нового Союза. Бо хоть на папери обох Михайлів нуля нїчо означала, то в дїйсности вона перетворювала ся в нулю в кишенях членів нового Союза, а в „щось" в кишенях обох Михайлів. І сї члени якось припадком попшортавши пальцем в носї, донюхали ся чогось паскудного. Зашуміло і 9 відділів нового Союза післало тими днями сочисті протести проти двох Михайлів. Протести післано на руки предсїдателя п. Семенюка.

Цікаво, чи п. Семенюк, оголосить сї протести в „Народній Воли", чи по своєму старому звичаю, тарахне палюгою по лобі протестуючих, визьвірить ся на них що не тримають „руки по швам" і „не малчать". Бо до тепер в новім Союзї завсїгди так гідно шанував головний уряд „волю народа і свободу слова".

Заки отже щось стане ся з тою справою, ми шлемо членам нового Союза сердечну раду: **Watch your money !**

* * *

Питаємо ся Вас, члени нового Союза: щоб так зробив Поляк, коли-б ви приступили до нього і сказали йому, що його національний гимн, „Z dymem pożarów", се лірницька пісня. Чи не розбив-би вам голови? Або колиб так Нїмцеви Ви сказали, що його національний гимн „Wacht am Rhein", се вите зголоднілого вовка. Чи не вліпив би він вам так, що згадалиб позаторічну паску? Або Чехови, колиб так хто сказав, що чеський народний гимн „Kde domov moj", се похоронний марш, чи такому сьмільчакови не видрапав би очий? Або Американцеви, Словакови, і т. т. і т. д. колиб хто поважив ся в їх присутности визивати і кепкувати з їх національних гимнів, чи не попідбивалиб очий і поломили костий після всїх приписів штуки? Се більше як певно, що так булоб.

Виняток становлять лиш члени нового Союза. Що більше, вони сидять тихо навіть і тоді, коли у їх власну хату полізе нїкчемне індувідуум і там плюгавить і кпить собі з їх сьвятих народних почувань, скверними губами паплюжить їх народний гимн, „Ще не вмерла Украіна"; всї прочі Русини-Українцї без винятку на свої партійні переконання, чи то булиб народовці, чи радикали, чи соціялісти, на звук сего гимну: „Ще не вмерла Україна", встають із місць, здіймають шапки з голов, а члени нового Союза похвалюють, коли якась моральна падлюка у їх власнім орґані на рівні з московськими ренеґатами виливає цїлий цебер кпин на наш національний гимн, називаючи його „похоронним маршом". Похвалюють, говоримо, бо хоть се плюгавство було поміщене в числі 11-ім „Народної Волі", сторона 5-а, 1-ша шпальта, 21—18 верш з долини, хоть від сего часу минуло вже півтора місяця, то до сеї пори ніодин член нового Союза не обізвав ся в обороні свого народного гимну, збещеного у орґані, який він удержує своїми грішми.

Нам попросту не хоче ся вірити, щоб увесь загал членів нового Союза потонув уже так глубоко у моральній гнилї, що збайдужнів навіть на се, що для всякої людини є найсьвятійше: почутє народної чести. І до таких членів кличемо: **Watch your honor !**

Справа протестів.

Дивне-диво. „Народна Воля" і уряд нового Союза, хоть взяли в аренду патент на найпоступовійшу поступовість, яку лиш мож надибати поміж поступовим миром, все таки люблять придержувати ся одної старої як сам сьвіт злодійської поведінцї: кричати заєдно „ловіть злодія", щоб відвернути увагу загалу від себе і загадочних рухів своїх власних рук. У власній хатї нового Союза болото, що аж наливає ся в уха їх членам. Се урядникам байдуже. Користаючи ся повисшою злодійською етикою, щоб члени не бачили гною у їх хатї, хапають перну лїпшу нагоду, аби другому причепити латку, аби другого обкидати грязюкою, а тим робом самим видати ся білїйшими. Дарма. Послїдними часами навіть і ся випробувана штучка якось не дуже помагає.

Нашим читачам ще певно остала в намяти справа протестів, які свого часу внесли скрентонські брацтва, належачі до нового Союза, на руки свого предсїдателя, п. Семенюка, проти плюгавленя їх віри на сторінках „Народної Волї". П. Семенюк, місто зробити із тою справою якийсь лад, поступив зовсїм як російський Микола-Вешатель: протестуючим приказав мовчати, ні пари з уст.

Новійшими часами 9 брацтв і відділів з Олифанту, належачих до нового Союза, дочислили ся якихсь не дуже чистих справок з ново-зорґанізованими відділами та грішми на сю справу і опять внесли протест та щоб добити ся свого права, мусїли ті протести до „свободолюбивого і шануючого свободу слова і совісти" уряду нового Союза вносити аж через руки людини посторонньої, третої, зовсїм не належачої до уряду. Протести олифантських і скрентонських відділів мусїли мандрувати до уряду, знаходячого ся в Скрентонї аж через Вірджинію!..

І сї, що самі стоять у болотї по самі уха, сьміють закидувати свої власні гріхи другим! Се є свого рода відвага, яку однак іменують звичайно в щоденній бесїдї злодійською безличностю.

Але до річи.

В 11-ім і 12-ім ч. „Народна Воля" помістила „Протест" 8-ох нюйорских товариств. О що ходило нюйорським патріотам? Ось головні точки протесту:

чи епископ С. С. Ортинський і о. Н. Підгорецький можуть бути членами Р. Н. Союза;

справа уступленя п. О. Стеткевича зі становища редактора „Свободи" і напрям „Свободи";

неспосібність п. Івана Мартона на заступника предсїдателя Р. Н. Союза;

справа зазиву ансонїйського відділу до церковно-народного з'їзду.

І „Народна Воля", беручи в оборону „покривджених" 8 нюйорских відділів накивала порядно пальцями в чоботї в сторону „джерзсітської трійцї", та вилила три коновки крокодилячих сліз, жалуючи ся на „непошановане волї люду".

Тимчасом справа з тим „протестом" зовсїм не виглядала так страшно, якби се виходило із мильових тирад „Народної Волї".

Головний екзекутивний комітет на своїм засїданю порішив не друкувати сего славного надгудзонського протесту з трох причин:

1) Нюйорських вісїм відділів на дни 7-го грудня 1911 відбули довірочні збори і як самі у „протесті пишуть, на тих зборах було зібраних „около 200 членів". Двіста членів не становлять нїяким робом більшости усїх членів, належачих через нюйорські відділи до Р. Н. Союза, і тому всї ухвали повзяті і уражені на тих довірочних зборах не можуть репрезентувати волї 8-ох нюйорських відділів, до яких належить, як писала сама „Н. Воля", поінформована комітетом протестовичів, аж 800 членів. На тій то підставі головний уряд Р. Н. Союза не міг числити ся з волею 200 крикунів на 800 нюйорських членів Р. Н. Союза, а ухвали і резолюції, повзяті на тих довірочних зборах міг уважати лиш за кириню, з якою більшість нюйорських членів Р. Н. Союза не годить ся.

2) Довірочні збори меншости нюйорських членів Р. Н. Союза **не мали найменшого права ані компетенції** рішати про се, чи ся або та особа може або не може належати до орґанізації. Такого „широкого права", рівнозначного з анархією і безголовлєм не мають члени нїякої орґанізації на сьвітї, а навіть і в новім Союзї про таке „право" не чувати. Що „Народна Воля" хоче викувати з того арґумент проти Р. Н. Союза, се треба приписати їй безкритичности та охотї кирининти в кождій народній справі.

3) Нюйорські протестовичі жадали від уряду Р. Н. Союза поміщеня їхнього протесту, покликуючи ся на § 120 статута. Сей параґраф не дає найменшої підстави, якаб оправдувала жадане нюйорських протестовичів, щоби орґан Р. Н. Союза мусїв поміщувати якісь ухвали якихсь довірочних зборів.

4) „Чи епископ, С. С. Ортинський і о. Н. Підгорецький можуть бути членами Р. Н. Союза" про се рішати рівнож не мали найменчого права нюйорські довірочні збори. Суспендоване членів не лежить в компетенції власти нюйорських відділів, і вони хотьби відбули не одні, але тисяч довірочних зборів, то всї ухвалені на них в тій справі резолюції так само варталиб торбу січки, як і з тих зборів. І се головний уряд толкував „делєґатам" висланим на засїдане гол. уряду та вказував на праву дорогу, якою їм треба йти, щоб покарати тих членів, що завинили проти орґанізації. Толковано їм, що вони мають право внести на згаданих скаргу згідно з постановами §§ 376 і 377 статутів орґанізації а нїяк не можуть рішати, чи сї можуть бути дїйсними членами орґанізації, або нї, бо се вже лежить в руках инших орґанів, згідно з постановами §§ 375, 378, 379, 390 і т. д.

5) Уступлене з уряду редактора п. О. Стеткевича залежало від него самого а не від нюйорских довірочних зборів.

6) Не менче нюйорскі довірочні збори нїяк не можуть рішати про напрям „Свободи". Ся справа після § 122 належить до головного уряду і він її рішає згідно з волею більшости членів Р. Н. Союза. Колиб нюйорскі відділи становили сю більшість членів усего Р. Н. Союза, то значить, колиб на нюйорських довірочних зборах було не 200 але принайменче 7.000 членів Р. Н. Союза, а, то тоді справа виглядала инакше. А хотїти аби 13.800 членів Р. Н. Союза покорило ся волї 200 членів длятого тілько, що сих 200 має честь збивати нюйорскі бруки, то може вродити ся тілько в перевернениій мозковиннї, якою пише ся „Народна Воля".

7) Нездібність головного місто-предсїдателя нюйорські протестовичі нїчим не доказали. Сей нїбито закид, що він скликав засїдане головного екзекутивного комітету, не видержує критики; він до сего мав повне право, надане йому статутом § 50. Його вибрала конвенція; а хиба конвенція, на якій було присутніх більше як 300 делєґатів, має трохи більшу силу і що повалити її постанови то нюйорським 200 членів, присутніх на довірочних зборах, має трохи за короткі руки.

8) Голов. уряд Р. Н. Союза зовсїм нїчого не мав проти поміщення опінії нюйорських довірочних зборів в справі зазиву ансонїйського відділу, лиш жадав, щоб відділи, як то говорять ся „горох від капусти". Але нюйорскі протестовичі хоть губою на засїданю заявляли, що на се годять ся, однак коли уряд зажадав, щоб сю свою згоду зазначили також і письменно, не хотїли на се пристати. Значи з якими людьми має ся до дїла, значить з досьвіду що на голословним порученю комітету протестовичів нїяк не мож полягати, відпала і ся справа.

Отже так було з тим страшним „протестом 8-ох нюйорських товариств", яку то справу виточила „Народна Воля" проти Р. Н. Союза як гармату найтяжшого калїбру. Накручена тенденційно і брехнею осьвітлена, вона була не обчислена, щоб кинути полуми незгоди у наш Р. Н. Союз, здескридитувати в очах загалу головний уряд а рівночасно показати сьвітови, що „ось то ми, уряд нового Союза, зовсїм не такої породи".

Щоб наші читачі ще лучше зрозуміли цїлу перфідію і фарисейство поступованя „Народної Волї", постараємо ся ще на закінчене витолкувати ґенезу отсего цїлого „протесту", та сказати дещо про його авторів.

„Народна Воля" і цїлий ґенеральний штаб нового Союза безнастанно в бруґальний спосіб насилують сьвітло та свободу гадки своїх членів. У них, то значить в новім Союзї протести цїлих братств, а не протести „довірочних зборів" четвертої частини членів даних братств, суть на дневнім порядку. Пригадуємо справу скрентонських відділів нового Союза, а тепер опять протести 9-ох відділів з Олифанту і зі Скрентон. Якаж величезна ріжниця в поступованю уряду нашого Р. Н. Союза, а уряду нового Союза! У нас, хоть уряд знав, що домагання і претенції нюйорських протестовичів суть неслушні, не оперті

навіть на тіни якогось параґрафу, він все таки завзиває протестовичів на засідане, толкує їм, обясняє як і куди та що мають робити, щоб на **підставі слушних параграфів** добити ся права там, де після їх думки стала ся їм кривда. Наш уряд вказує протестовичам дорогу, якою вони на підставі статута мусять йти, щоб ті, що завинили ся, зістали покарані. Що нюйорські протестовичі вперли ся, се вже хиба не вина головного уряду. Уряд Р. Н. Союза зробив для них усе те, що на підставі обовязуючих статутів мав силу зробити.

А як стало ся тім самім випадку в новім Союзї? Члени протестували проти брутального знасилуваня урядом нового Союза ясних і недвозначних ухвал конвенції. Конвенція нового Союза ухвалила, що їх орґан, „Народна Воля", не сьміє виступати анї проти віри анї проти съвященьства, бо се вносить колотнечу в орґанїзацію, та спричинює її упадок. Се признав навіть публично сам голова нового Союза, п. Семенюк, пишучи в ч. 29-ім з 28-го грудня 1912-го року між иншим таке: „. . . .справа віри у нас на боці. У нас нїчия совість не є звязана . . . ." Се однак не перешкаджало йому прийняти за редактора недовченого презбітеріянського прічера, який віддячуючи ся тим, що його тільки лїт годували в Блумфільд, Н. Дж. та в Ню Йорку, сейчас почав в „Народній Воли" послїдними словами плюгавити сю віру, яку визнає 99% всїх членів нового Союза. І коли скрентонські братства, опираючи ся на ухвалї конвенції та на параґрафах свого статута, запротестували проти сего, пан Семенюк, як сам признає ся в 29-ім ч. „Н. В." „протесту **не казав друкувати** і казав редакторови відіслати авторам"; що більше, п. Семенюк тих „авторів", **не доказавши їм вини, не завізвавши їх перед свій маєстат, не переслухавши їх, суспендував з організації.** І то лиш на підставі підозрїня. Чим отже ріжнить ся варварство Миколи-Вєшателя від варварства п. Семенюка? В котрім Союзї шанує ся переконаня членів і придержує ся параґрафів? А в котрім Союзї широкою губою кричить ся про „волю і пошановане переконань членів", а рівночасно топче ся їх заболоченими чоботами? Судїть. Ми — спокійні.

А тепер ще кілька слів про самих авторів „протесту". Його писали панови з Ню Йорку. Просимо мати се передовсїм на увазї і нїколи не випустити з памяти: панови з Ню Йорку, а ще до того п-а-т-р-і-о-т-и. Се ті самі, що нїколи ще не дали нї цента на нїяку народно-патріотичну цїль в Галичинї. Се ті самі, що нїколи ще не дали даже зломаного шелюга своїм страйкуючим і вмираючим з голоду братям-робітникам в Америцї. Се ті самі, що скликують шумні віча і збирають на них по пів сотні долярів на фонд Сїчинського, щоб зараз-же сими грішми заплатити себе самих за те, що „говорили в поті чола на вічу". Се ті самі, що уладжують вечерницї в память Шевченка і адвертайзмують, що весь дохід призначений на памятник Шевченка в Київі, а за тиждень видурені в сей спосіб гроші від патріотичного загалу обертають на свої приватні потреби. Се ті самі, що уладжують вечерницї в память Шашкевича, аби таки самим на них не явити ся. Се ті самі, що хочуть мати привілеїв цїлу стирту а обовязків навіть тілько нї, що за нїхтем. Се ті. що глухі і слїпі на всї патріотичні зазиви і заклики, що уважають „низше нюйорської чести" реаґувати на поклики дійсних, щирих патротів (зазив сиракюзської „Читальні Просьвіти" і „Сїчи"), але за те з душею і тїлом липнуть до найменшої нагоди, яка обіцює хоть крихітку — — кирині. Такому „патріотичному" загальному духови відповідає і дух „патріотичних" поодиноких відділів. Ось: три четвертини одного відділу, се сама сметана, сам уряд пресбитеріянської церкви. Бо і якже-ж може бути інакше: сеж „нюйорська" честь вимагає того, щоб притьмом лїзти у новомодну віру. Половина членів другого відділу се славні на всю Америку „сіцілісти" (не соціялїсти, бо ті знають чого хотять). Треті для своєї вигоди придержують ся засади: нема нїде правди, лиш в менї та ще й у Бога трошки. В четвертім опять мають верх уроджені „файтєри", що то уміють під присягою зізнати, що уродили ся маючи 20 літ в Триєсті, по дорозї в Америку. І т. д. і т. д., аж в безконечність.

І чиж дивниця, що на такій моральній почві не може зродити ся нїчого путнього — хиба „протест 8-ох нюйорських відділів". Старинний Герострат для „слави" спалив сьвятиню, — видно такої самої „слави" суть жадні і Нюйорчани.

„Щоб усї Славяни стали добрими братами".

Чим тільки не було українство в очах і устах наших ворогів? Росіяни звуть український рух польською інтриґою, Поляки запевняють, що сей рух істнує за пруські марки. Був час, коли Росіяни консерватисти звали українство „жидо-кадетською" інтриґою, але найостатнє слово в сїй справі належить ся тим, які звуть українство „австрійською інтриґою".

Пригадуємо, яку бучу збила російська преса, коли позаторік на делеґаціях австрійський цїсар ласкаво розмовляв довший час із Українцем-членом парляменту, Миколою Васильком тай зазначив вірність українського народу до австр. династії та держави. Певна частина російської преси аж пінила ся, нарікаючи на „австрійську інтриґу", лаючи Українців, та звучи їх зрадниками. Тепер отсе знов австрійський престолонаслїдник при нагоді торжества спуску нового дріднавта у Триєстї дуже ласкаво розмовляв з представниками українського народу в Австрії. І вже „Кіевлянин" почав лямєнтувати, подаючи спеціяльну депешу про ласкаві відносини до Українців „висших сфер" австрійських, про те, що австрійське правительство, бажаючи дати Українцям доказ своєї прихильности, запросило до пресового бюра ради міністрів представника української преси, д-ра Кушніра, що Українці займають по всїх міністерствах значні посади, що, взагалї, стан українського народу в Австрії зміцнив ся. Безперечно, незабаром відома частина російської преси знов почне свої безглузді напади на українство, знов представлятиме українство, як наслїдок „австрійської інтриґи". Найсьвіжійша новина се та, що австрійський міністер-президент вносить до парляменту законопроєкт про засноване українського унїверситету. Розумієть ся, й ся новина сьвідчить про „австрійську інтриґу"...

Се-ж не тайна, що українська територія й український національний орґанїзм є розірваний на дві неоднакові частинї й поділений між Росією та Австро-Угорщиною, при чім більша та значнїйша частина достала ся Росії, а меньша Австрії. Треба зазначити, що українский нарід, спокон віку льояльний до своїх суверенів: колись був льояльний проти литовських великих князів, потім проти польських королів. І треба справдї вже тяжких утисків та великої кривди. щоб його з тої рівноваги льояльности вивести, як се зробила колись Польща. Отже український нарід наскрізь льояльний, як в Австрії, так і в Росії. Але льояльність не все буває віддячена державою і се гаразд знають Українцї по сей і по той бік кордону. Згадати-б лиш, що обидві держави у XIX віцї уважали українську націю засуджену на смерть. Але вона, ся нація вмирати не хотїла. Навпаки, в дуже скрутних обставинах вона виявила велику живучість. Треба віддати честь обом державам: вони вжили всїх залежних від них заходів, щоб розвиток української нації спинити. І се не їх вина, що Лазар—український народ — воскресає. Український нарід в Австрії, хоч не великий числом, виявив за останнє десятилїтє таку силу, що наложені на нього Поляками кайдани почали тріскати. а в рухах українського народу тямущі люди добачили рухи льва.

Отже — далекозорі австрійські полїтики зрозуміли, що в майбутнїм европейськім полїтичнім уложеню український нарід буде важним та значним складовим чинником. І від тодї австрійський монарх і австрійський престолонаслїдник почали виявляти ласкавійші відносини до українства, хоч попереду австрійський імператор замість відповіди сказав українській депутації: Adieu, meine Herren. Від тодї й правительство почало задовольняти справедливі домаганя українського народу. Поляки довго зводили українське питанє на ступінь краєвого місцевого дрібного значіня, але великими зусиллями, витревалостю та постійностю з'уміли австрійські Українцї надати своїм національним змаганям державного значіня.

Тепер Австрія старає ся полагодити українське питанє не в напрямі задавленя, як хотїла колись, але в напрямі задоволеня українських вимогів. Не можемо отже зрозуміти, через що се лютить російських україножерів?

Невже російським україножерам було-б приємнїйше, коли-б Українцї були в Австрії й досї рабами Польщі та паріями землї? А очевидно так, бо вони впадають в лютість, чуючи, що Українції „займають значні посади по міністерствах".

А тимчасом навіть в ітересї Росії лежить змінити сю полїтику. В руках Росії величезний український нарід, через національну осьвіту, через задоволенє його людських потреб і домагань, як се робить вже Австрія, ставби незвичайно сильним союзником славянського сьвіта в борбі з ґерманським.

Хто перешкаджає, щоб не один, але три унїверситети українські були засновати в Росії. Хто перешкаджає, щоб українство зробило ся, кажучи мовою україножерів, не австрийською, але „російською інтриґою"? Хіба се натурально, що „нїмецька" Австрія відносить ся терпимійше до розвиту українського народу, анїж „славянська", та щей „руская" Росія? І хіба-б ми не були щасливі, коли-б ми могли у купі з Великоросами як рівні, як брати продовжувати той великий історичний процес, який зробив Росію найбільшою славянською державою і в якому наші предки приняли таку значну й велику участь. Не наша вина, що україножери мерщій хочуть смерти нашого народу, а ніж його розвиту. Не наша вина.

Але була-б наша вина, коли-б під впливом виявлюваної до нас злоби та ненависти ми згубили рівновагу і відхились від того шляху, який веде нас до національної осьвіти й свободи. Ми глубоко віримо, що на сїм шляху російський нарід колись ще протягне нашому народови братню руку і тодї замовкнуть вигуки україножерства.

(„Сніп".)

Справозданє касове Р. Н. Союза за місяць марець 1912 року.

Від.	Місцевість	$	ц.
1	Shamokin, Pa.	562	80
2	Mt. Carmel, Pa.	129	50
3	Olyphant, Pa	185	69
4	Jersey City, N. J.	90	22
5	Mt. Carmel, Pa.	161	00
6	Brownsville, Pa.	113	75
7	McAdoo, Pa.	295	09
8	Elmira Heights, N. Y.	73	97
9	St. Clair, aP.	230	72
10	Ansonia, Conn.	155	79
11	Waterbury, Conn.	58	72
12	Yonkers, N. Y.	174	49
13	Troy, N. Y.	63	19
14	St. Louis, Mo.	193	51
15	Buffalo, N. Y.	80	69
16	Lansford, Pa.	409	50
17	West Pawlet, Vt.	47	25
18	Seymour, Conn.	47	25
19	Homer City, Pa.	38	50
20	Jessup, Pa.	157	47
21	Mayfield, Pa.	32	50
22	Nesquehoning, Pa.	22	75
23	Homestead, Pa.	175	00
24	Shamokin, Pa.	37	72
25	Trauger, Pa.	91	97
26	Belle Vernon, Pa.	49	00
27	Glen Lyon, Pa.	122	10
28	Mahanoy Plane, Pa.	424	04
29	Rhone, Pa.	164	69
30	Breslau, Pa.	168	15
31	Eleanor, Pa.	66	50
32	Trauger, Pa.	—	—
33	Northampton, Pa.	435	16
34	Old Forge, Pa.	44	69
35	Whitney, Pa.	81	25
36	Scottdale, Pa.	69	22
37	Chisholm, Minn.	129	32
38	Auburn, N.Y.	150	04
39	Syracuse, N. Y.	—	—
40	Edwardsville, Pa.	163	15
41	Westmoreland, Pa.	60	85
42	Passaic, N. J.	187	30
43	Simpson, Pa.	36	75
44	Mt. Carmel, Pa.	21	00
45	Philadelphia, Pa.	—	—
46	Plymouth, Pa.	273	00
47	Ambridge, Pa.	63	05
48	McKeesport, Pa.	166	04
49	Powhatan, W. Va.	35	75
50	Desloge, Mo.	5	25
51	Yatesboro, Pa.	84	00
52	Holyoke, Mass.	29	55
53	Pittsburg, Pa.	327	11
54	Terryville, Conn.	37	89
55	Carnegie, Pa.	195	01
56	Wheeling, W. Va.	55	90
57	Cohoes, N. Y.	51	32
58	Ramey, Pa.	138	82
59	Leisenring, Pa.	80	10
60	Baltimore, Md.	20	28
61	Dunlo, Pa.	207	25
62	Lopez, Pa.	26	63
63	Ford City, Pa.	131	25
64	Gradatim, Pa.	12	25
65	Elizabeth, N. J.	152	63
66	New York, N. Y.	93	32
67	Butler, Pa.	12	25
68	Ansonia, Conn.	18	47
69	New York, N. Y.	26	25
70	Jersey City, N. J.	233	09
71	Franklin Furnace, N.J.	10	00
72	Alden Sta., Pa.	152	82
73	Providence, R. I.	21	38
74	Granville, N. Y.	31	50
75	Mt. Carmel, Pa.	38	50
76	Newark, N. J.	71	00
77	Yorkville, O.	28	00
78	Minersville, Pa.	416	69
79	Meyersdale, Pa.	31	50
80	Pleasant Valley, Pa.	78	75
81	Baltimore, Md.	56	97
82	New Alexandria, Pa.	129	69
83	Carnegie, Pa.	18	85
84	Canonsburg, Pa.	40	44
85	Hazleton, Pa.	315	69
86	Olyphant, Pa	19	25
87	Lancaster, N. Y.	44	13
88	Tonawanda, N. Y.	19	44
89	Simpson, Pa.	22	75
90	Centralia, Pa.	60	75
91	McKees Rocks, Pa.	66	69
92	Taylor, Pa.	98	55
93	Newburgh, O.	26	25
94	New Britain, Conn.	69	01
95	Beaver Meadows, Pa.	132	79
96	Pittsburg, Pa.	128	49
97	Marion Heights, Pa.	31	50
98	Shenandoah, Pa.	66	00
99	Wilkes Barre, Pa.	167	12
100	McKeesport, Pa.	28	76
101	Canonsburg, Pa.	7	13
102	Cleveland, O.	158	66
103	Superior, Wis.	32	50
104	Perth Amboy, N. J.	194	76
105	Nicetown, Pa.	48	15
106	Chicago, Ill.	194	04
107	Sayre, Pa.	70	19
108	New York, N. Y.	173	25
109	Ellsworth, Pa.	76	79
110	Leetsdale, Pa.	75	25
111	Allegheny, Pa.	30	91
112	Cleveland, O.	27	98
113	New Florence, Pa.	80	50
114	Dunmore, Pa.	99	75
115	New Philadelphia, Pa.	52	50
116	Chisholm, Minn.	26	23
117	New York, N. Y.	104	43
118	Pittsburg, Pa.	—	—
119	Latrobe, Pa.	56	00
120	Spangler, Pa.	149	99
121	Trenton, N. J.	215	10
122	Trenton, N. J.	116	04
123	Scranton, Pa.	48	60
124	Ormrod, Pa.	47	23
125	Chicago, Ill.	—	—
126	Beaverdale, Pa.	77	44
127	Buffalo, N. Y.	115	91
128	Lorain, O.	33	44
129	Sykesville, Pa.	80	50
130	Pittsburg, Pa.	61	41
131	Beaver McAdows, Pa.	38	50
132	McKeesport, Pa.	71	70
133	Newark, N. J.	118	96
134	Ernest, Pa.	64	75
135	Smoke Run, Pa.	206	50
136	Carnegie, Pa.	63	38
137	Lackawanna, N. Y.	10	50
138	Philadelphia, Pa.	14	38
139	Oil City, Pa.	47	25
140	Youngstown, O.	97	22
141	Little Falls, N. Y.	88	09
142	Elizabeth, N. J.	98	38
143	Windber, Pa.	77	00
144	New York, N. Y.	22	16
145	Altoona, Pa.	33	25
146	Detroit, Mich.	27	98
147	Allentown, Pa.	156	70
148	California, Pa.	37	72
149	Lackawanna, N. Y.	42	58
150	Pittsfield, Mass.	14	00
151	Allentown, Pa.	—	—
152	Homestead, Pa.	—	—
153	Berwick, Pa.	47	82
154	Dunmore, Pa.	78	10
155	Perth Amboy, N. J.	142	48
156	Sheffield, Pa.	27	41
157	Donora, Pa.	136	73
158	Creekside, Pa.	36	22
159	Wilmerding, Pa.	28	57
160	Jamaica, N. Y.	52	87
161	Tower City, Pa.	56	75
162	Scranton, Pa.	67	26
163	Chicago, Ill.	26	88
164	N. Hadley, Mass.	16	72
165	Chicago, Ill.	95	57
166	Barnesboro, Pa.	77	00
167	Cumbola, Pa.	61	42
168	Perth Amboy, N. J.	84	65
169	Scranton, Pa.	80	50
170	Jersey City, N. J.	60	79
171	Pittsburgh, Pa.	41	01
172	Fredericktown, Pa.	38	25
173	Cleveland, O.	43	75
174	Oxford Furnace, N. J.	42	00
175	Detroit, Mich.	38	61
176	New Burgh, N. Y.	35	00
177	Vegreville, Alta., Can.	14	00
178	Manchester, N. H.	20	79
179	St. Louis, Mo.	154	70
180	Scarbo, W. Va.	45	75
181	Manville, R. I.	9	91
182	Dixonville, Pa.	109	08
183	Sunderland, Mass.	42	83
184	Whiting, Ind.	101	50
185	Hazleton, Pa.	97	45
186	McAdoo, Pa.	70	19
187	Ford City, Pa	75	02
188	Ginter, Pa	227	06
189	South Fork, Pa.	52	69
190	Newark, N. J.	42	99
191	Troy, N. Y.	79	72
192	Herkimer, N. Y.	41	58
193	Red Star, W. Va.	25	75
194	Minneapolis, Min.	48	07
195	Peckskill, N. Y.	33	44
196	Whiting, Ind.	82	25
197	Swoyers, Pa.	127	73
198	Port Jerwis, N. Y.	40	87
199	Whiting, Ind.	69	00
200	Syracuse, N. Y.	10	69
201	Whippany, N. J.	11	07
202	Auburn, N. Y.	28	95
203	Brooklyn, N. Y.	43	12
204	New York, N. Y.	32	83
205	Emerald, Pa.	63	19
206	Woonsocket, R. I.	35	36
207	Jeanette, Pa.	95	76
208	Kingston, Pa.	82	44
209	Carteret, N. J.	155	60
210	Westchester, N. Y.	31	50
211	Stapleton, N. Y.	31	69
212	Cleveland, O.	50	75
213	Bayonne, N. J.	66	69
214	Chicago, Ill.	22	73
215	New York, N. Y.	40	82
216	Hazleton, Pa.	44	20
217	Rochester	49	61
218	Youngstown, O.	44	45
219	Bakerton, Pa.	109	10
220	Chicago, Ill.	57	92
221	Chicago, Ill.	75	97
222	Mahanoy City, Pa.	180	32
223	Port Bowkley, Pa.	98	71
224	Belle Valley, O.	50	19
225	Desloge, Mo.	87	68
226	Hammond, Ind.	33	25
227	Derry, Pa.	107	00
228	St. Clair, Pa.	43	75
229	Scranton, Pa.	192	76
230	Youngstown, O.	62	60
231	Centralia, Pa.	20	69
232	New Alexandria, Pa.	21	76
233	New York, N. Y.	27	01
234	Elizabethport, N. J.	77	28
235	Rossford, O.	—	—
236	Ambridge, Pa.	6	41
237	Chester, Pa.	81	64
238	New Alexandria, Pa.	10	69
239	Philadelphia, Pa.	104	58
240	Phoenixville, Pa.	10	50
241	Newark, N. J.	25	45
242	Hawthorne, Ill.	37	51
243	West Pullman, Ill.	21	17
244	Bellefonte, Pa.	24	88
245	Trenton, N. J.	86	91
246	Crompton, R. I.	29	69
247	Wilmington, Del.	58	59
248	Coatesville, Pa.	86	50
249	Nanticoke, Pa.	62	41
250	Pittsburg, Pa.	164	70
251	Cleveland, O.	43	73
252	Northampton, Pa.	52	94
253	Lopez, Pa.	152	81
254	New Britain, Con.	42	55
255	West Newton, Pa.	50	39
256	Ronco, Pa.	30	91
257	Spring Valley, N. Y.	22	60
258	W. E. Pittsburgh, Pa.	45	73
259	Chicago, Ill.	59	43
260	Taylor, Pa.	75	56
261	Taylor, Pa.	67	50
262	Ansonia, Conn.	18	85
263	Fulton, N. Y.	22	18
264	Juliet, Ill.	56	50
265	Taylor, Pa.	98	97
266	Glen Lyon, Pa.	59	88
267	Kingston, Pa.	51	38
268	Duquesne, Pa.	50	00
269	East Chicago, Ind.	52	50
270	Jersey City, N. J.	23	90
271	Treskow, Pa.	55	22
272	Delano, Pa.	22	75
273	Hudson, N. Y.	31	75
274	Youngstown, O.	66	88
275	Perth Amboy, N. J.	106	60
276	Ambridge, Pa.	52	95
277	Hartford, Conn.	43	23
278	Wilkes Barre, Pa.	103	04
279	Glen Campbell, Pa.	47	25
280	Stockton, Pa.	45	50
281	Manchester, N. Y.	29	75
282	Syracuse, N. Y.	23	27
283	Auburn, N. Y.	38	08
284	Rome, N. Y.	26	82
285	Glassport, Pa.	24	75
286	Lorain, O.	32	52
287	Carnegie, Pa.	22	75
288	So. Betlehem, Pa.	43	60
289	Elizabeth, N. J.	34	20
290	Clarksburg, W. Va.	10	50
291	Brooklyn, N. Y.	24	29
292	Detroit, Mich.	47	91
293	Duquesne, Pa.	86	57
294	Madera, Pa.	54	16
295	Akron, O.	32	15
296	New Kensington, Pa.	54	04
297	Dravosburg, Pa.	42	19
298	Holden, W. Va.	73	72
299	Kent, Pa.	29	75
300	Johnstown, Pa.	98	93
301	Chicago, Ill.	39	07
302	Fogelsville, Pa.	21	22
303	Olwein, Iowa.	29	00
304	Heilwood, Pa.	62	45
305	Bruceton, Pa.	28	97
306	Cumbola, Pa.	32	42
307	Wilkes Barre, Pa.	23	30
308	East St. Louis, Ill.	35	76
309	Clayville, N. Y.	21	00
310	Hazleton, Pa.	60	70
311	New York, N. Y.	24	06
312	Reading, Pa.	10	00
313	Trenton, N. J.	—	—
314	Hazleton, Pa.	23	20
315	Jersey City, N. J.	14	30
316	Rochester, N. Y.	19	20

Прихід за марець 1912 р. є 23.643.53

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

Тимку Гевко, Mahanoy Plane, Pa.	1.000.00
Ількови Євчик, Scranton, Pa.	550.00
Івані Гудак, Elizabeth, N. J.	433.33
Семені Романик, Mahanoy Plane, Pa.	1.000.00
Василю Рошко, Dunmore, Pa.	1.000.00
Грицю Павчо, Granville, N. Y.	1.000.00
Павлині Хромога, St. Louis, Mo.	1.000.00
Василю Семенчук, Creekside, Pa.	1.000.00
Антоні Нус, Edwardsville, Pa.	1.000.00
Івані Садовський, Newark, N. J.	500.00
Анні Копач, Homestead, Pa.	1.000.00
Івані Кеба, Shamokin, Pa.	500 00
Василю Семрак, Youngstown, O.	1.000.00
Івані Дзіяк, Jessup, Pa.	500.00
Марії Гудак, Newark, N. J.	1.000.00
Іавані Сеньчак, Marion, Pa.	500.00

Запомога по бл. п.

Анні Кушнірик, Trenton, N. J.	400.00
Михайлі Кальвин, Homestead, Pa.	400.00
Теклі Роман, Troy, N. Y.	400.00
Івані Туз, New York, N. Y.	400.00

Запомога для:

Теодора Маціїовського, Mt. Carmel, Pa.	100.00
Френка Гудак, Lansford, Pa.	100.00
Акима Коцпяли, Whitney, Pa.	100.00
Матвія Кавулича, Chisholm, Minn.	100.00
Марії Пиш, Ramey, Pa.	150.00
Васпля Цебрик, Port Bowkley, Pa.	100.0
Івана Саноцкого, Chester, Pa.	100.0

Сирітська часть по:

Івані Гречун, New Alexandria, Pa.	450.00
Петрі Бабій, McKees Rocks, Pa.	500.0
Івані Стефаник, Notrhampton, Pa.	400.00
Орган Р. Н. Союза за місяць лютий	1.417.50
Орган Р. Н. Союза за місяць марець	1.418.1
Платня гол. Уряду за марець	270.0
Рента за Календар на рік 1912	236.0
Надгорода Органїзаторів за місяць марець	98.8
Адміністрація Р. Н. Союза за марець	416.7
Розхід за місяць марець є	20.540.5

Зіставленє:

Прихід за марець 1912 р. є	23.643.5
Готівка з кінцем лютого остале	94.260.98
Весь прихід разом є	117.904.51
Розхід за марець 1912 р. є	20.540.52
Готівка з кінц. марця остає	$97.363.99

З того:

Фонд сирітський	46.931.82
,, резервовий	28.574.78
,, народний	4.840.90
,, бідних	7.246.77
,, еміграційний	2.451.58
,, розпорядимий	7.318.14
Разом	$97.363.99

Д. Капітула, г. предс.,
А. Шаршонь г. кас.,
С. Ядловський г. ф. секр.

ЖІНКИ! Учіть ся акушерії в нашій школі або у себе в дома. Наука в російській або польській мові. Станьте ся независимими. Наука тревае 3 місяці; по її скінченю видаємо диплом. Адресувати:
Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery,
229 E. 14th Street, New York, N. Y.

Лише 6 днів і 8 годин через воду!

Найтаньше! Найлучше!

ЧИТАЙТЕ ВСІ!

Хто хоче ТАНО І ДОБРЕ їхати на корабли до старого краю, або хоче кого СПРОВАДИТИ ДО СЕБЕ з Европи, най пише до нас.

Хто хоче мати ПЕВНІСТЬ, ЩО ЙОГО ГРІШ НЕ ЩЕЗНЕ в кишени нечесних людий, НАЙ ПОСИЛАЄ гроші до старого краю лише через нас.

ХТО має яку ПРАВНУ СПРАВУ, чи тут, чи в старім краю, най з повним довірєм зверне ся до нас.

НАША ФІРМА є одна з найстарших. Майже кождий нас знає. Пишіть до нас по руськи, а адресуйте
ISIDOR HERZ CO.,
422 7 Avenue, NEW YORK, N. Y.

Возьміть числа з одного квадрату і перенесіть їх до другого в такім порядку, аби додані до себе дали в кожду сторону 75. Наколи розвяжете загадку, пришліть нам її а ми дамо Вам цертифікати за $100, котрі приймемо при закупні двох красних льотів о поверхні 5,000 стіп квадратових, близько дуже красного міста і великих фабрик. Звичайна ціна тих льотів є $199, а Ви, наколи отримаєте 100 дол. нагороди, заплатите лише $99 за 2 льоти, а можете сплачувати решту по $5 місячно.

Пишіть по мапи і поясненя, до
RUTHENIAN DEPARTMENT A.
Room 1012, 63 Park Row, NEW YORK, N. Y.

Прищі, вугри, короста,

плями а також всякого рода викиди на лици тілі, щезають раз на все від пастильок „AKNOL“. Є то внутрішне средство, очищуюче кров зовсім в дуже коротнім часі, а як відомо всі оприщеня і з'огидженя тіла походять з нечистоти крови. Не порівнуйте наших пастильок з мастями, котрі приносять поміч лише хвилево. Пастильки „Aknol“ увільнять Вас раз на все — на ціле житє — від поганих прищів, короста і иньших плям. Тисячі подяк, тисячі похвальних листів, тисячі вадоволених костумерів можемо представити кождої хвилі. Але се не вистарчить, о доброті пастильок „Aknol“ треба самому переконати ся. Звернемо гроші що до цента єсли Вам не поможуть! Длячогож ходити з прищами та з'огидженим лицем. Пощо бути посьміховиском? Пришліть $1.50 а ми сейчас вишлемо 100 пастильок „Aknol“ якраз тілько, кілько Вам потреба до очищеня Вашої крови. Не вікладайте сего на завтра. Вложіть сейчас $1.50 до коверти і вишліть реджістровано на адресу:

„Aknol Remedy Co.“, Dpt. B.
330 E. 15th Str., New York, N. Y.

ПОЗІР! ПОЗІР!

усі ті, що змінюють свої адреси.

Експедиція нашої часописи просить усіх тих Вп. Родимців, читачів нашої часописи, які змінюють місце свого побуту чи помешканя, повідомлювати про се адміністрацію „Свободи“ після поданого понизше взірця:

Член відділу Р. Н. Союза ч.. ....

Імя і назвиско моє звучить ....

....

Моя стара адреса звучить ....

....

Прошу посилати „Свободу“ на нову адресу, яка звучить ....

....

Просимо затямити собі сей взірець після того взірця зміняти, в разі потреби, свою адресу.

SVOBODA
83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Телефон 1686 Орчард.
Др. ЕДВАРД ІВАН БЕРО
Доктор руських товариств.
Години урядові: Від 8—10 рано, від 1—2 по пол., від 6—8 вечер, а в неділю по полудни.
58 E. 7 Str., (межи 1-ою а 2-ою евню), NEW YORK.

1	2	3
4	5	6
7	8	9

Даром $100.00 Даром!

Заберіть ся до праці і виграйте 100.00 долярів!

Кожда повнолітна особа, яка пришле нам вірно уставлені ті числа, так, щоби на всі сторони випало 15, — дістане від нас чек на 100 долярів, який приймемо як часть заплати на лоти в гарнім місті Dunellen, N. J., де є богато фабрик всілякого рода, і де дуже легко о роботу а заробітки суть добрі. Рівнож на жадане кождому побудуємо дім. Тому, коли хочете зробити добрий бизнес, не зволїкайте, позаяк тільки перших 25 осіб дістане від нас сю надгороду; заберіть ся отже до праці і постарайте ся виграти 100 00 долярів.

Відповідь прошу післати або особисто зголосити ся до:

Equator Realty & Improvement Co.
Room 605, Department S.
140 Liberty St. New York, N. Y.

Я лічу людий аби були вилічені.

Моя довголітна практика і знане на Ваші услуги. Всї тайні недуги: утрата животности, розширенє, стисненє, заказене крови, утрата, вишенє, пропуклина, гемороїди, слабости нирок і міхура. Лічу тревало, по умірковані ціні.

Порада даром. Прийдіть і огляньте анатомічний музей та зобачте чоловіка в здоровлю і в хоробі. Вступ вільний. Затямте, що я лічу людий аби були вилічені в далеко коротшім часї як хтонебудь инший.

Dr. WARD, 417 6th Avenue, близько 25-ої улиці.
NEW YORK, N. Y.
Години: від 9. до 8., в неділї від 10. до 2.

РУСИНИ ПІТСБУРГА!

Чи Ви знаєте

ЩО ГРОШІ ТО СИЛА?

Старайте ся пізнати та почніть складати свої ощадности в стейтовім Банку на розі вулиць

Carson і 14-ої.

Сей банк є одним з найстарших і найпевнійших банків, що цілковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші церковні, братські, сирітські і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів.

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ на найліпші лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсї.

GERMAN SAVINGS & DEPOSIT BANK
COR. 14th & CARSON STS.,
South Side Pittsburg, Pa.
И. Е. Рот, през., А. П. Міллер, кас.,
Ол. Бучак, урядн. банк.

ПОТРІБНО ЛЮДИЙ!

Ми платимо 20 долярів тижнево агентам, котрі продають наші золоті, срібні і ніклеві годинники і ланцушки своїм приятелям і другим на місячні сплати по $1 і $2 місячно. Ми потребуємо подорожуючих агентів, котрі ходилиб з міста до міста, а також агентів льокальних в тих містах, де мешкають. Агентам, що працюють через цілий час для нас платимо $20 тижнево а $8 таким, що працюють тілько вечером, по своїй роботі.

Зголошуватись можуть тілько чесні і тверезі мущини. Напишіть чим тепер занимаєтесь.

NORTH AMERICAN SALES CO.
Box 954, Dept. 182, New York.

Д-ра RICHTERA
PAIN-EXPELLER.

Д-ра RICHTERA ВСЕСИЛЬНИЙ ВНІШНИЙ СЕРЕДНИК ПОВИНЕН ВУТИ В МЕДИЧНІЙ ШАФЦІ КОЖДОЇ ФАМІЛІЇ.

Він проганяє ревматизм, подаґру, біль в бедрах та в клубових суставах і невральґію.

Усуває швидко всї болї та затверділости суставів і мяснів. Знаменитий на вивихненя, хромість і стовченя.

Скорий лік на простуду, інфлюенцу, біль горла, затамоване віддиху або тяжке віддиханє.

Не дайте ся ошукати. Правдивий находить ся в представленім тут пуделку. По 25 центів і по 50 центів флящинка в аптиках.

F. Ad. Richter & Co.
American House, 74—80 Washington Str.,
NEW YORK, N. Y.

$100.00

Даром сто долярів.

Випишіть числа в квадратиках так, щоби додані дали число 35. Всїм тим, що дадуть трафні відповіди, дамо кредитовий цертифікат на $100, котрі зачислимо як вплату при купні одної гарної в сухім положеню фарми 10.000 стіп квадратових великої, положеної в Malaga, N. J., де денно затримує ся майже сто поїздів. Лише кілька миль від Філядельфії. Ціна фарми $139. Хто розвяже загадку, лїстане фарму за $39, котрі можна сплачувати в місячних ратах по $4. — Відповіди посилайте на адресу:

MALAGA REALTY & DEVELOPMENT CO.,
304 Broadway Dept. S. New York, N. Y.

Всякий повинен сам подбати о свою розривку купуючи ґрамофон ВИКЛЮЧНО НА СЬВЯТА!

Продаємо наш припас ґрамофонів по знижених цінах:

20-доляровий ґрамофон	з 6-ма	подвійними рекордами за	$13.45
25 „ „	з 8-ма	„ „ „	16.25
30 „ „	з 10-ма	„ „ „	18.25
35 „ „	з 12-ма	„ „ „	19.25

Пішлїть нам $5.00 а ми пішлемо Вам котрунебудь з повисших машин. Решту доплатите по одержаню товару.

Великий вибір українських рекордів власне щойно одержалисьмо. — Наш склеп відчинений в будні дні і неділї до 10-ї години в ночи. — Великий катальоґ даром.

INTERNATIONAL PHONOGRAPH CO.
196 E. HOUSTON STREET, 101 ESSEX STREET, } NEW YORK, N. Y.

КУРЕНЄ ЧИСТОГО ТЮТЮНУ.
BULL DURHAM НАЙЛІПШИЙ З УСІХ ТЮТЮНІВ.

Чистість тютюну, його богатий, природний запах і инші визначні прикмети зробили його широковісним для тисячів курців, що любують ся в куреню славного Bull Durham.

Bull Durham знаний всїм курцям від 50-ти літ. Під пору жаден иньший сорт тютюну не має такого широкого попиту, як Bull Durham. Протягом послїдного року продано сего тютюну поверх 352 міліонів пачок.

Bull Durham є роблений з вибраних листків ясно золотистого тютюну Вірджінії і Норт Каролайни. Bull Durham продає ся у вигідних муслїнових мішочках, по 5 центів за кождий мішочок. До кождого мішочка додає ся спору скількість циґаретових бібулок. Купіть собі один мішочок Bull Durham на спробунок, а будете певно вдоволені.

Правдивий
„BULL“ DURHAM

ТЮТЮН ДО КУРЕНЯ В ЛЮЛЬЦІ І В ЦИГАРЕТКАХ.

10 звичайних цигареток коштує 5 цнт.
10 лїпших цигареток коштує 10 цнт.
10 найліпших цигареток коштує 25 цнт.

А ВИ МОЖЕТЕ СКРУТИТИ СОРОК ЦИГАРЕТОК З ОДНОГО ПОЛОТНЯНОГО МІШОЧКА З НАЙЛІПШОГО ТЮТЮНУ „БУЛ ДУРГЕМ“. ДІСТАНЕТЕ ВСЮДИ.

Пачка циґаретових паперців дає ся даром.

D 91

БУДИНОК НОВОЇ ШКОЛИ (CURLVER NEW SCHOOL) В MILLVILLE, N. J.

Повідомлене.

РОДИМЦІ! От і весна вже прийшла, а неодин думав під весну закупити собі фарму, де було би близько міста, фабрик, і т. п., бо в такім місци можна би ще вийти з фармою. А ту як раз „The European Colonization Co." 441 Drexel Bldg., Philadelphia, Pa. в такім місци спродає фарми. Близько міст, близько фабрик, близько комунїкації колєйової, де можна з кольонїзаційної землї і до землї їхати що години, де католицькі церкви, де суть на місци школи низші і висші, де земля дуже урожайна, рівна, суха без каміня, подібна як в нас в Галичинї на Подїлю, де найздоровший воздух, де найбільші купелї в Америці, а з землї до них близько.

Таке то місце є в Millville, N. J., та близько других міст, як: Carmel, Bridgetown, Vineland і инших. З Філядельфії тікет коштує там і назад лише $1,32. З тих міст до кольонїзаційної землї дуже близько. Земля лежить в полудневo-західній сторонї Millville, а місце кольонїзаційне називає ся West Millville. В повисших містах єсть богато фабрик ріжного рода, а до того компанія старає ся, щоби їх клїєнти довго не ждали за роботою. От на примір один пан, котрий приїхав з Rossford, Ohio і по закупнї 5 акрів землї, компанія постарала ся в тутейшій фабрицї йому о роботу

Сю роботу він дістав третого дня, тож видно, що о роботу тут легко: Хто має дїти, то для такого тут також велика вигода. Земля помірена по 5 акрів, але хто годен, може собі купити більше парцель. Пять акрів землї коштує $250.00 в другім бльоку; а при головній дорозї, що йде до Millville та Bridgetown, коштує $300.00; небаром та ціна буде підвисшена. На пять акрів треба готівки найменше $100.00, а решту можна сплачувати малими місячними ратами. Дім о чотирох кімнатах можна побудувати від $275.00 і його також можна дістати на сплати.

Родимці! По що Ви платите місячні ренти, коли Ви з того нїколи не будете мали користи?

Ви тим рентом виплатите дім і пять або десять акрів землї. Родимці! Не тратьте такої доброї спосібности, прилучіть ся до тих около 40 родин, котрі до тепер у нас закупили землю, а побудуємо богате і красне руське місто. Можете приїжджати кождого дня і оглядати сю землю, або пишіть по руськи з повним довірєм. В нашім бюрі занимають уряди Русини.

З поважанем

The European Colonization Co.

441 Drexel Bldg, 5th & Chestnut Sts., Philadelphia, Pa.

Російсько-Американська Лінія

Найгарнїйші, найбільші і найскорші пароходи, удержуючі правильний пасажирський рух поміж Росією і Америкою без пересїданя у нїякій посередній пристани.

Нові, двошрубові пасажирські кораблї „ЦАР", „КУРСК", „РОСІЯ".

До Ротердаму 8 днїв, до Лїбави 11 днїв.

$33.00 — III кляса — $35.00
$48.00 — II кляса — $50.00
$65.00 — I кляса — $75.00

Найблисший від'їзд кораблїв з Ню Йорку:
„ЛІТУАНІЯ" — 4-го мая 1912
„БІРМА" — 18-го мая.

По близші подробицї просить ся звертати до наших агентів або до ґенерального заступництва;

A. E. JOHNSON & CO. 27 BROADWAY NEW YORK, N. Y.

Читайте з увагою!

Хто пришле менї свій адрес і двоцентову марку не відповідь, тому пішлю даром пять листових папeрів з віршиками. — Адрес:

M. ENGEL,
129 Greenwich Str., New York, N. Y

Перший Кишенковий
РУСКО-АНҐЛЇЙСКИЙ І АНҐЛЇЙСКО-РУСКИЙ
СЛОВАРЕЦЬ

обнимає 80.000 виразів 208 сторін дрібного друку з граматикою, азбукою друковано і писаною і що найважнїйше з вимовою англійських слів.

Формат Словарця такий, як бачите на образку, оправлений в мягоньку скірку, оздоблений гербом України і золотим витиском.

Є ТО ПЕРШЕ І ОДИНОКЕ ВИДАНЄ В РУСКІЙ МОВІ.

Словарець є тим конечний для кождого Русина, що дасть ся носити завсїгди в кишени, а щоби скоро знайти потрібне слово, на те є поазбучний реєстер так в руській як і в анґлійській части.

Цїна словарця 75 центів.

Для агентів добрий опуст.

Замовляйте у Видавництва під адресою:

Ruska Knyharnia
850 Main Str., Winnipeg, Man.
CANADA.

Попит за ними не має стриму.

Мішанина турецьких тютюнів, з якої виробляє ся ті цигаретки, робить їх приятними для всякого. Звичайно такий знаменитий запах мають лишень дорогі цигаретки а для многих вони суть недоступні. Але сї умовини ми змінили, бо числимо на знатоків і критиків тютюну поміж нашими курцями і тому поручаємо рідних прикмет

Zira Cigarettes

5c for 10

Усї доброї прикмети мішанини турецького тютюну та його запах посїдають ZIRA циґаретки — а усї злі прикмети усунено

Добрі, пахучі, лаґідні.

Сї циґаретки мають знаменитий, мягкий аромат і вдоволяють найвибагливійшого курця. Президент Злучених Держав не курить лїпших папіросів як ви, коли купите ZIRA циґаретки.

Се було нашим трафним вибором, о много разів щасливійшим як всї другі случаї, що ми ужили сей рід тютюну до циґареток які можемо продавати по 10 за 5 цнт.

Чудові несподїванки

з шовку можна найти в кождій пачцї ZIRA циґареток, як портрети артисток, цьвітів і птахів. Складайте сї чуда з шовку! Принадні обрусики о артистичних взорах і вибагливої краси дадуть ся зробити з них.

ПРОДАЄСЬ ПО ВСЇХ СКЛЕПАХ.
КУПІТЬ ПАЧКУ ДНЕСЬ. — СПРОБУЙТЕ ОДНУ. —
ПЕРЕСЬВІДЧІТЬ СЯ ОСОБИСТО.

P. LORILLARD COMPANY

--Григорій--
Кунашевський
Член Р. Н. Союза.

ТАНА ПРОДАЖА ШИФКАРТ.

ТЕЛЕФОН: Nr. 887. Orchard.

ОДИНОКА РУСЬКА АҐЕНЦІЯ ШИФКАРТОВА В НЮ ЙОРКУ.

ВАЖНЕ! По причинї конкуренції між лініями, можете від нас відїхати до Старого Краю найменшим коштом на добрих, поспішних шифах на Гамбурґ, Бремен, Ротердам і Антверпен.

Живучим подальше від Ню Йорку, завчасу замовляємо місця на шифах, як і наші аґенти встрічають пасажирів на стаціях (depot) в Ню Йорку. Ми стараємо ся о вигоду пасажирів, як також і про їх баґажі і нічліг.

ВИСИЛАЮ ГРОШІ ДО ВСІХ ЧАСТИЙ СЬВІТА, скоро, точно і тано. Міняю гроші на старокраєві; на американські після найвисшого курсу.

КРАЯНИ! По що їти до чужих, котрі Вас не розуміють, коли можете удати ся до добре знаного, авторизованого аґента і високо кавціонованої Руської Аґенції в Ню Йорку. Хто має замір їхати до старого краю, або спровадити кого до Америки, нехай удасть ся до мене, я всім ручу за найлїпшу услугу. Прошу Пов. Членів Р. Н. Союза звернути на се увагу.

Удавайте ся особисто, листовно або по телефонї до:

G. KUNASHEVSKY, 179 East 3rd Str., New York, N. Y.

Петро Ярема
РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

випозичає коричі на весїля, хрестини і всякі другі забави.
115 Ave. A.,
NEW YORK, N. Y.
Телефон: Orchard 2568.

Михайло Угорчак, NEW YORK CITY 276 First Ave. cor. 16

РУСЬКИЙ ХАРАКТЕРИЗАТОР,

випожичає ріжні українські і иньші костюми на представленя і характеризує по низьких цїнах. Замовленя принимає що найменше на 8 днїв перед представленем

R. J. GLICK Аґент асекураційний від огня

Офіс находить ся в WILLIAM McCONNEL BUILDING

(15—30)

THE FIRST NATIONAL BANK
OF MINERSVILLE, PA.

Капітал $50.000.00.

Надвишка і нерозділені зиски $100.000.00.

Заснований 1864 року.

Провадить загальний банковий бизнес. Видає міжнародні моні ордери, драфти і пересилає гроші до всіх частий сьвіта. Позичає гроші на реальности. Депозита сего банку подвоїли ся протягом послїдних 5 лїт і виносять тепер около $500.000.00.

Банк пересилає гроші через фірму Knauth Nachod & Kuhne, New York, N. Y.

Найвисше забезпеченє $100,000.00

НАЙНИЗШІ ЦІНИ. НАЙНИЗШІ ЦІНИ.

Читайте з увагою! Не дайте дурити ся аґентам кривливою і брехливою реклямою. Як вам хто говорить, що ручить за се або те, то ви запитайте цигана, чим він ручить і де його зарука? Відвічальний Аґент і банкир складає заруку в державну касу. Заки повірите кому свій гріш, чи то до перехованя, чи пересланя до старого краю, попереду переконайте ся, чим і як хто ручить за ваш тяжко запрацьований гріш.

Я вложив в державній касї як заруку для вас **СТО ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ.**

Тому тямте, що треба уникати непевних банкирів. До ваших послуг є старий, опитний Аґент, який висилає 100 корон за $20.43, 200 корон за $40.85, 500 корон за $102.00, 1000 корон за $204.00. Продає шифкарти до Европи і до Америки, робить контракти, повновласти та полагоджує військові справи, а усе те робить

— дешево, совісно і точно. —

Пишіть по подробиці курсу і цїни шифкарт.
Відповідаю відворотною почтою, а всяку пораду даю безплатно.

HENRY J. SCHNITZER
141 Washington St., New York. 23-48

Найвисше забезпеченє $100,000.00

СПРАВОЗДАНЄ КАСОВЕ „РУСЬК. МОЛОДЕЧОГО СОЮЗА"

за місяць марець 1912 року.

Від.	Місцевість	$	ц.
1	Shamokin, Pa.	12	85
2	Mt. Carmel, Pa.		50
3	Olyphant, Pa.	4	25
4	Jersey City, N. J.	3	85
5	Mt. Carmel, Pa.	2	50
7	McAdoo, Pa.	13	95
8	Elmira, N. Y.	3	00
9	St. Clair, Pa.	9	50
10	Ansonia, Conn.	7	20
11	Waterbury, Conn.	1	50
12	Yonkers, N. Y.	1	51
13	St. Louis, Mo.	5	70
16	Lansford, Pa.	—	—
18	Seymour, Conn.	1	00
20	Jessup, Pa.	8	50
21	Mayfield, Pa.		50
23	Homestead, Pa.	8	55
24	Shamokin, Pa.		48
25	Tranger, Pa.		50
26	Belle Vernon, Pa.	1	00
27	Glen Lyon, Pa.	13	30
28	Mahanoy Plane, Pa.	13	25
29	Rhone, Pa.	4	10
30	Breslau, Pa.	—	—
33	Northampton, Pa.	23	40
35	Whitney, Pa.		75
36	Scottdale, Pa.	4	30
37	Chisholm, Minn.	3	25
38	Auburn, N. Y.	4	75
39	Syracuse, N. Y.	—	—
40	Edwardsville, Pa.	9	75
42	Passaic, N. J.	5	65
43	Simpson, Pa.	3	50
45	Philadelphia, Pa.	—	—
46	Plymouth, Pa.	7	75
47	Ambridge, Pa.	1	50
48	McKeesport, Pa.	3	75
53	Pittsburg, Pa.	20	05
55	Carnegie, Pa.	—	—
58	Ramey, Pa.	—	—
59	Leisenring, Pa.	3	45
60	Baltimore, M. D.	2	25
61	Dunlo, Pa.	2	00
63	Ford City, Pa.	2	50
65	Elizabeth, N. J.	2	50
66	New York, N. Y.	—	—
67	Butler, Pa.		25
68	Ansonia, Conn.	1	13
70	Jersey City, N. J.	2	95
72	Alden Sta., Pa.	16	00
73	Providence, R. I.	2	25
78	Minersville, Pa.	4	25
81	Baltimore, Md.	1	00
82	New Alexandria, Pa.	7	00
83	Carnegie, Pa.		25
85	Hazleton, Pa.	3	25
87	Lancaster, N. Y.	2	60
90	Centralia, Pa.		50
91	McKees Rocks, Pa.		50
92	Taylor, Pa.	3	25
96	S. S. Pittsburg, Pa.	8	50
97	Marion Heights, Pa.		50
98	Shenandoah, Pa.	4	75
99	Wilkes Barre, Pa.	2	25
102	Cleveland, O.	1	75
103	Export, Pa.	—	—
104	Perth Amboy, N. J.	5	20
105	Nicetown, Pa.	1	00
106	Chicago, Ill.	1	50
107	Sayre, Pa.	2	45
108	New York, N. Y.	1	75
109	Ellsworth, Pa.	1	00
113	New Florence, Pa.	—	—
116	Chisholm, Minn.		25
117	New York, N. Y.		50
120	Spangler, Pa.	4	75
121	Trenton, N. J.	18	30
123	Scranton, Pa.	1	35
126	Beaverdale, Pa.	2	25
127	Buffalo, N. Y.		25
128	Lorain, O.	3	25
129	Sykesville, Pa.	1	25
130	Pittsburg, Pa.	1	00
132	McKeesport, Pa.	2	75
133	Newark, N. J.	2	05
135	Smoke Run, Pa.	1	50
136	Carnegie, Pa.		50
137	West Seneca, N. Y.	2	25
139	Oil City, Pa.	1	75
140	Youngstown, O.	1	75
142	Elizabethport, N. J.	4	50
147	Allentown, Pa.	5	00
148	California, Pa.	1	50
156	Sheffield, Pa.		25
157	Donora, Pa.	3	75
162	Scranton, Pa.	4	25
179	St. Louis, Mo.	1	00
182	Dixonville, Pa.	2	00
185	Hazleton, Pa.		60
188	Ginter, Pa.	—	—
197	Swoyers, Pa.	18	75
198	Port Jervis, N. Y.	—	—
201	Whippany, N. J.		25
203	Brooklyn, N. Y.		50
207	Jeanette, Pa.	1	85
208	Kingston, Pa.	3	26
213	Bayonne, N. J.	2	25
217	Rochester, N. Y.		50
222	Mahanoy City, Pa.	6	70
223	Port Buckley, Pa.	1	00
225	Desloge, Mo.		52
227	Derry, Pa.	1	10
228	St. Clair, Pa.		96
229	Scranton, Pa.	6	94
240	Phoenixville, Pa.	1	25
241	Newark, N. J.		25
244	Bellefonte, Pa.	2	00
245	Trenton, N. J.	3	25
246	Crompton, R. I.		25
247	Wilmington, Del.	—	—
249	Nanticoke, Pa.	1	65
252	Northampton, Pa.	1	00
255	West Newton, Pa.	2	50
257	Spring Valley, N. Y.	1	50
258	W. E. Pittsburg, Pa.		75
260	Taylor, Pa.		25
273	Hudson, N. Y.	—	—
276	Ambridge, Pa.	1	25
283	Auburn, N. Y.	2	50
285	Glassport, Pa.		50
286	Lorain, O.		50
291	Brooklyn, N. Y.		75
296	New Kensington, Pa.	3	00
298	Holden, W. Va.	1	00
308	E. St. Louis, Ill.	1	15

Прихід за місяць марець є 432.39

Зіставленє:

Прихід за марець 1912 є	432.39
Готівка з кінцем лютого 1912 р. остала	15.232.49
Весь прихід разом є	15.664.88
Розхід за місяць марець є	383.00
Готівка з кінцем марця остає	15.281.88

Дм. Капітула, г. предс.,
Ал. Шаршонь, г. касієр,
С. Ядловський, г. секр. ф.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8. Butler, Pa

Предсїдатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсїдателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсїдатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Глова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанїзатор:
Ількo Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 2260 КВІТ $400.00
на чотириста долярів, котрі п. Йосиф Роман отримав як посмертну запомогу по жені Теклї з Головної Каси Руського Народного Союза в Америцї.
Трой, Н. Й. дня (дати нема) 1912.
Йосиф Роман.
Сьвідки:
Николай Базар,
Петро Ракочий.
Від місцевого Уряду Руськ. Народн. Союза в Америцї. Від. 191.
Гринько Дженджиристий, прс., Юрій Пристайко, секр.

Ч. 2255 КВІТ $500.00
на пятьсот долярів, котрі п. Марія Дзіяк отримала як посмертну запомогу по мужу Івані з Головної Каси Руського Народного Союза в Америцї.
Джесуп, Па. 1. цьвітня 1912.
Марія Дзіяк.
Сьвідки:
Михайло Злок,
Петро Хоміш.
Від місцевого Уряду Руськ. Народн. Союза в Америцї. Від. 20.
Осип Савка, предс.,
Василь Пісечко, секр.

Ч. 2239 КВІТ $400.00
на чотириста долярів, котрі п. Мартин Романик отримав як посмертну запомогу по братї Семенї з Головної Каси Руського Народного Союза в Америцї.
Маганой Плейн, Па. 1. цьвітня 1012.
Мартин Романик.
Сьвідки:
Григорій Ґоґор,
Андрей Романюк.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америцї. Відділ 28.
Іван Криба, предс.,
Гаврило Сопко, секр.

Ч. 2262 КВІТ $100.00
на сто дол., котрі п. Теодор Маційовський отримав як надзвичайну запомогу на нев. слабість з Головної Каси Руського Народного Союза в Америцї.
Мт. Кармел. Па. дня 1. цьвітня 1912.
Теодор Маційовський.
Сьвідки:
Василь Кохан,
Іван Голда.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америцї. Від. 2
Д. М. Коропчак, предс.,
Іван Воргач, секр.

Ч. 2240 КВІТ $150.00
на стопятьдесять дол., котрі місцевий уряд отримав як похор. кошта по Семенї Романик з Головної Каси Руського Народного Союза в Америцї.
Маганой Плейн, Па., 1 цьвітня 1912.
Мартин Романик.
Сьвідки:
Григорій Ґеґон,
Андрій Романюк.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америцї. Від. 28.
Іван Криба, предс.,
Гаврило Сопко, секр.

Ч. 2234 КВІТ $150.00
на сто пятьдесять дол. котрі місц. уряд отримав як посмертну запомогу по Тимку Гевко з Головної Каси Руського Народного Союза в Америцї.
Маганой Плейн, Па., 1 цьвітня 1912.
Іван Гевко.
Сьвідки:
Григорій Ґеґон,
Василь Радь.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америцї. Від. 28.
Іван Криба, предс.,
Гаврило Сопко, секр.

Ч. 2248 КВІТ $150.00
на сто пятьдесять дол., котрі місц. уряд Братства сьв. Ап. Петра і Павла отримав як похор. кошта по Василю Семенчук з Головної Каси Руського Народного Союза в Америцї.
Кріксайд, Па. дня 1. цьвітня 1912.
Сьвідки:
Володимир Книгиницкий,
Гриць Калинчук.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америцї. Від. 158.
Василь Пастернак, предс.,
Сем. Пастернак, секр.

Ч. 2265 КВІТ $100.00
на сто дол., котрі п. Матвій Кавулич отримав як надзвичайну запомогу за нев. слабість з Головної Каси Руського Народного Союза в Америцї.
Чіголм, Мінн., дня 1. цьвітня 1912.
Матвій Кавулич.
Сьвідки:
Онуфер Кир,
Петро Жентичка.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америцї. Від. 37.
Онуфер Кир, предс.,
Петро Жентичка, секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ Бр. сьв. Арх. Михаїла, від 209. повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевим, що піврічний мітінґ відбуде ся, дня 27. цьвітня с. р. точно о год. 7. веч. в гали церк. сьв. Вм. Димитрія при Rahvay Ave. На той мітінґ мусить кождий член, безусловно явити ся, бо суть до полагодженя важні справи. Довгуючі члени мають вирівнати свої довги бо противнім разї зістануть виключенї з Братства і Р. Н. Союза. Неявившнй ся член підлягає карі 50. цнт., а урядник 1. дол. — Й. Ґінда, предс., М. Проскура, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Поміч в Чужинї", від. 215 подає до відомости, що буде принимати нових членів через три місяцї, то є: май червень і липень без вступного то Тов., а до Р. Н. Союза після статутів. Користайте з нагоди. — Х. Корендович, прс.; О. Кучма, кас.; С. Кучма, секр.

АНСОНІЯ, КОНН. Тов. „Запор. Січ" подає до відомости, що адреса Тов. є слїдуюча: Zaporozka Sicz Box 154. Ansonia, Conn.

НЮ БРІТАЙН, КОНН. Бр. сьв. Ап. Пера і Павл., від. 254 подає до тідомости, що в пятницю, дня 19. цьвітня відбуде ся квартальний мітінґ в гали Одинца, на Клюнк ул. Кождий член має ся явити. Неявившнй ся платить кару після статута. Будемо принимати на сім мітінґу нових членів. — Мих. Карбовнік, прс; Ів. Карбовнік. скр.; Тео. Грицїв, кас.

НЮ ЙОРК, Н. Й., Тов. „Зоря", від. 69, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбуде ся дня 20. цьвітня с. р. точно о год. 8-ій вечер, під ч. 257 Е. Гавстон ул. Прошу прибути на сей мітінґ, позаяк суть важні справи до полагодженя; неявивший ся член буде караний 50 ц. а урядник 1.00 дол. — Ів. Бобецкий. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й., Бр. сьв. Волод., від. 108, повідомляє своїх членів, що мітінґ місячний дня 20. с. м. відбуде ся в новій гали: 137 Е. 7-ма улиця. Всї члени мусять явити ся. Неявивший ся член і невирівнавший своїх належитостий, зістане суспендований. Річний мітінґ відбуде ся дня 4. мая с. р. в тій-же гали. Початок точно о год. пів до 7-ої. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. кари. — В. Цїльник, предс., Н. Олексович, кас., С. Шевців, секр. фін., Й. Нижникевич, секр. рек.

ДЖАНСТАВН, ПА., Бр. сьв. О. Николая, від. 300, повідомляє всіх своїх членів, що в недїлю, 21. цьвітня відбуде ся мітінґ в важній справі. Кождий член має явити ся, бо інакше буде караний. — А. Годчук, предс., О. Олїйник. кас., В. Махник, секр.

РАМЕЙ, ПА., Бр. сьв. Володимира Великого, від. 58, повідомляє своїх місцевих як і позамісцевих членів, що дня 21-го с. м. припадає квартальний мітінґ. Кождий член під карою обовязаний явити ся, вирівнати свої залеглости, та взяти участь в важних братських нарадах. Легковажучих се оголошене потягне ся до строгої відвічальности. — Ницефор Дудяк, предс., Йосиф Ялечко, секр.

Конкурси.

Парохія в Elmira Heights, N. Y. розписує конкурс на дяко-учителя від дня 10 цьвітня с. р. Має уміти учити хоральний сьпів і представленя. Платня після умови. Писати на адресу: St. Nicolas greek-catholik Church, Elmira Heights, N. Y.

Дякоучитель з добрим баритоновим голосом, уміє добре провадити хор, школу дітий, устроювати представленя; має добрі ноти. Пошукує посади. Голоситись на адресу: P. Dmytryk, 203 Plumer Ave., Detroit, Mich.

Іспитований дякоучитель і діріґент хору, який може провадити парафіяльну школу і учити театральні представленя, пошукує посади. Котра парохія желала би такого дякоучителя, нехай ласкаво зголосить ся на адресу: Alex Milanowich, 4842 Laflin Str., Chicago, Ill.

Глядає посади дяко-учитель, іспитований, маючий добрий голос; може учити і провадити нотний сьпів, учити школу дітий і уладжувати театральні представленя. Адреса в Редакції „Свободи".

Посада в бюрі.

Пошукує ся панни, котра би могла писати по анґлійськи, по руськи, по польськи на машинї (Tipewriter); першеньство має Русинка. Голоситись до: „The European Colonization Co", 441 Drexel, Bldg., Philadelphia, Pa.

До спродання ґросерия.

Добре урядженa і в добрім місци, на розї, між Русинами і Поляками. Властитель змушений виїздити до краю задля справ фамілїйних. Ціна приступна. Голоситесь устно або письменно на адресу: Nykola Newerowicz, 216 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.

15—18